

Kvinnofrids- barometern 2021

En undersökning av kommunernas arbete mot mäns våld
mot kvinnor och våld i nära relationer

December 2021

Unizon samlar över 130 kvinnojourer, tjejjourer, ungdomsjourer och jourer mot sexuella övergrepp. Den gemensamma visionen är ett jämställt samhälle fritt från våld. Jourerna stöttar, skyddar, förebygger och påverkar, utifrån en kunskap om våld, kön, genus och makt.

www.unizonjourer.se | 08-642 64 01 | info@unizon.se
[@unizonjourer](https://www.facebook.com/unizonjourer) #unizonjourer www.facebook.com/unizonjourer
Unizon, Elsa Brändströms gata 62 B, 129 52 Hägersten

Förord

I varenda kommun, från Kiruna i norr till Trelleborg i söder, finns det män som hotar, misshandlar, våldtar och kränker kvinnor. I varenda kommun finns barn som tvingas uppleva pappas eller styvpappas våld mot mamma. Barn som upplever våld beräknas vara fler än 200 000 i Sverige.

I Kvinnofridsbarometern 2021 undersöker Unizon för fjärde gången kommunernas arbete mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Kommunerna får själva svara på hur de resursätter och prioriterar arbetet. Resultatet är nedslående. Kommunernas arbete blir totalt sett inte bättre, förändringen går alldeles för långsamt. Detta trots att mäns våld mot kvinnor är ett av våra största samhällsproblem och att det är 14 år sedan Socialtjänstlagen skärptes för kvinnors och barns rätt till stöd och skydd.

Unizons Kvinnofridsbarometer 2021 visar att kvinnofridsarbetet i många av landets kommuner fortfarande inte är prioriterat eller strukturerat. Arbetet brister både i skydds- och stödinsatser för kvinnor och barn och i arbetet med att få förövare att sluta utöva våld och hållas ansvariga för våldet.

Regering och riksdag har beslutat om en omfattande nationell strategi för att mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck ska upphöra. Trots detta genomsyrar inte de nationella målen kommunernas prioriteringar. Nationella mål, riktlinjer och föreskrifter är avgörande för att det praktiska, vardagliga arbetet ska finnas, men det måste implementeras. Om och om igen måste chefer och ledare visa vad som är viktigt.

I varenda kommun finns hem i vilka barn tvingas uppleva pappas våld mot mamma. Hem som inte är trygga och säkra för barn att leva i. Det måste därför finnas rutiner och resurser i alla kommuner för att stötta och skydda våldsutsatta kvinnor och deras barn, både akut och långsiktigt. Det gäller tillgång till stöd och skydd av hög kvalitet där kvinnor och barn får hjälp med att avlasta skuld och skam och där de får tillgång till en värld utan mäns våld och förtryck. Det behövs tillgång till en ny bostad, skolgång och förskola för barn på skyddat boende och insatser riktade mot förövaren för att han ska sluta utöva våld. Allt detta blir bättre om kommun och idéburna organisationer utan vinstintresse har ett långsiktigt samarbete och om närliggande kommuner samarbetar, samt att kommunen själv förstärker stödkedjan med egen verksamhet. Ett ansvarsfullt kvinno- och barnfridsarbete kräver systematik i form av behovsanalyser, mål och uppföljning. Det kräver kompetens och mod hos både chefer och ansvariga handläggare. Det kräver också prioritet och tydligt ledarskap från kommunens politiska ledning. I Kvinnofridsbarometern ställer vi frågor kring allt detta, och gör en helhetsbedömning av varje kommuns förutsättningar och ambitioner för arbetet med att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Vi hämtar vår kunskap om vad som utgör ett fungerande kvinnofridsarbete från forskning, statliga utredningar och inte minst från de nära 140 000 kontakttillfällen våra medlemsjourer har varje år. De idéburna, icke vinstdrivande jourerna utför sedan 40 år tillbaka merparten av landets stöd- och skyddsinsatser för kvinnor, tjejer och barn som utsatts för mäns våld. De bedriver också utifrån detta förebyggande arbete och påverkar politiken lokalt, regionalt och nationellt. Tack vare decennier av feministiskt påverkansarbete sker numera mycket av jourernas arbete i nära samarbete med kommunerna. Detta är unikt i världen och har varit ett framgångsrecept för jämställdhetsarbetet i stort, men särskilt gällande frågor om mäns våld mot kvinnor och våld mot barn.

Under pandemiåret 2020 hade Unizons jourer nära 140 000 kontakttillfällen, främst med kvinnor och barn. När stora delar av samhället stängde ned gick Unizons jourer ut brett med att vi håller öppet, vi finns här och att stöd finns att få. Unizons medlemsorganisationer visade att de är samhällsbärande verksamheter som finns för kvinnor och barn runt om i Sverige, även i en internationell krissituation. Samtidigt visar statistiken att antalet dygn kvinnor i snitt fick möjlighet att bo på skyddat boende 2020 minskade till 55 dygn i snitt. Det är kommunernas socialtjänst som fattar beslut om insatsen skyddat boende och hur länge. Vi ser och oroar oss över hur nålsögat för att beviljas en fristad från våld blir mindre. Socialstyrelsens kartläggning från 2020 visar att andelen privata, vinstdrivande aktörer har ökat från 8 procent till 37 procent på 7 år. I Kvinnofridsbarometern 2021 har andelen kommuner som använder privata aktörer för skyddat boende ökat något, och andelen som använder ideella aktörer minskat jämfört med 2019. Detta trots uttalad politisk vilja att bevara de idéburna jourerna.

Kvinnofrid måste få kosta och kvinnor måste beviljas placeringar på jourerna, där stödet, skyddet och kompetensen är hög. Det råder ingen tvekan om att kommunerna har ansvaret att säkerställa stöd och skydd. Men stat och idéburna organisationer är minst lika viktiga. Resultaten i Kvinnofridsbarometern 2021 visar att arbetet måste fortsätta med full kraft och att vi är många som måste arbeta hårt tillsammans.

Vår förhoppning är att Kvinnofridsbarometern ska vara till hjälp för att synliggöra både förbättringsområden och goda exempel för att föra kvinnofridsarbetet framåt och vi hoppas att den kommer till användning för arbetet för ett jämställt samhälle fritt från våld för alla!

Olga Persson, ordförande Unizon

Sammanfattning

Mäns våld ett problem i alla kommuner

I varenda kommun, från Kiruna i norr till Trelleborg i söder, finns det män som hotar, misshandlar, våldtar och kränker kvinnor. I varenda kommun finns barn som tvingas uppleva pappas eller styvpappas våld mot mamma.

Få förbättringar sedan Kvinnofridsbarometern 2015

Kvinnofridsbarometern, som nu genomförs för fjärde gången, visar att kvinnofridsarbetet i många av landets kommuner fortfarande inte är prioriterat eller strukturerat. Precis som när den första undersökningen genomfördes 2015 finns i dag stora brister när det gäller skyddsinsatser och stöd till kvinnor och barn, samt stöd för att förövare ska sluta att utöva våld. När vi jämför de fyra undersökningarna har vi svårt att identifiera påtagliga framsteg, och på vissa områden har försämringar skett. Detta trots att mäns våld mot kvinnor är ett av våra största samhällsproblem och det är över tio år sedan Socialtjänstlagen skärptes.

Kvinnofridsarbete fortsatt utan mål, budget och struktur

Kommunerna ska arbeta systematiskt mot mäns våld men endast drygt fyra av tio kommuner uppger att de har mätbara mål för arbetet och endast i hälften av kommunerna finns öronmärkta medel avsatta. Hälften av kommunerna har inte utvärderat arbetet de senaste två åren. Färre än hälften av kommunerna har under de två senaste åren kartlagt förekomsten av våld och behovet av stöd och skydd i kommunen. I Kvinnofridsbarometern 2015 hade sex av tio kartlagt eller analyserat förekomsten av våld. Att kartlägga våldet är grundläggande för att kunna ge stöd och skydd till kvinnor och barn och för att kunna arbeta förebyggande mot mäns våld.

Svagt mandat och brist på fördjupad kunskap

Nära hälften av alla kommuner svarar att de har kvinnofridsteam. Drygt hälften uppger att de har en kvinnofridssamordnare som i första hand arbetar övergripande, antingen tillsvidareanställd eller projektanställd. Det pekar på en viss förbättring jämfört med tidigare år, men samtidigt uppger var tionde kommun att de varken har kvinnofridsteam, kvinnofridssamordnare eller kvinnofridshandläggare.

Positivt är att nära nio av tio kommuner säkerställer att alla medarbetare inom socialtjänsten har grundläggande kunskap om mäns våld mot kvinnor/våld i nära relation. 2015 säkerställde sju av tio kommuner detta. När det gäller handläggare som utreder behov hos våldsutsatta kvinnor och barn uppger fyra av tio kommuner att alla handläggare har gått fördjupande utbildningar inom området. I ett par kommuner har inga handläggare gått fördjupande utbildning, och i nära sex av tio kommuner har vissa, men inte alla, handläggare gått utbildning. I och med regeringens beslut att göra mäns våld mot kvinnor till en obligatorisk del i grundutbildningen för bland annat socionomer hoppas vi att denna siffra i nästa kvinnofridsbarometer har ökat till 100 procent.

Bostad

Endast sex av tio kommuner ger våldsutsatta kvinnor stöd i att få tillgång till permanent bostad enligt rutin. Kommunen är ansvarig att underlätta för kvinnor och barn som utsatts för våld att få en ny bostad, enligt Socialtjänstlagen.

Barns grundläggande rättigheter tillgodoses inte

Åtta procent av kommunerna uppger att de saknar kompetens eller verksamhet som kan garantera stöd och skydd för barn som upplevt våld. Det är anmärkningsvärt då barns ställning som brottsoffer och rätt till stöd när de hört eller sett pappas våld mot mamma eller blivit direkt utsatta för våld av en förälder är lagstadgat. Det är mycket oroande att barn inte tillgodoses grundläggande rättigheter till stöd och skydd.

Färre kommuner godkänner insatser för barn utan förövarens godkännande

Drygt sju av tio beviljar insatser till barn under 18 år även om inte båda vårdnadshavarna godkänner. Lagen har ändrats så att detta numera är möjligt. 2017 beviljade tre av fyra kommuner insatser med en vårdnadshavares godkännande, och 2019 var det åtta av tio som gjorde det. Inga barn ska behöva vänta på krisstöd för att den vårdnadshavare som är misstänkt för våldsbrott vill förhindra detta. Att nära tre av tio kommuner felaktigt kräver båda vårdnadshavarnas godkännande för att bevilja insatser till barn är anmärkningsvärt ur ett barnrättsperspektiv, och strider mot Barnkonventionen.

Många kommuner saknar rutiner för att säkra skolgång

Sex av tio kommuner saknar rutiner för att säkra skolgång för barn i skyddat boende, en anmärkningsvärd siffra då det råder skolplikt. Att gå i skolan är en av de enskilt viktigaste faktorerna för att ett barn som tvingats fly sitt hem och bo i skyddat boende ska rehabiliteras och må bättre. För många barn utgör skolan en trygg och stabil punkt i tillvaron som ger en känsla av normalitet och socialt sammanhang, trots att de befinner sig i kris.

Förebyggande arbete och beteendeförändrande insatser för förövaren

Nära sex av tio kommuner har under två senaste åren genomfört regelbundna aktiviteter i syfte att förändra attityder till våld och genus. En dryg femtedel av kommunerna gör inga insatser alls för att motivera förövare till beteendeförändring. Resultaten pekar på att kommunerna har blivit något bättre inom området.

Fler har särskild kompetens - men långt ifrån alla

Fler kommuner har särskild kompetens eller verksamhet som garanterar att speciellt sårbara grupper kan få rätt stöd jämfört med tidigare. Dock saknar många kommuner särskild kompetens eller verksamhet för flera grupper. Kvinnor utan permanent uppehållstillstånd, LHBTQ- personer och kvinnor över 65 år de som har sämst förutsättningar att få stöd i kommunerna.

Jourer värderas högt - men långsiktiga överenskommelser saknas

Drygt hälften av kommunerna uppger att de har en överenskommelse med lokal kvinnojour, och i de flesta fall är finansiering inskrivet i överenskommelsen. Vanligast är att finansiering sker ett år i taget. Drygt tio procent av kommunerna erbjuder dock finansiering tre år i taget, något som skapar bättre förutsättningar för långsiktighet inom jourerna.

Nästan var fjärde kommun har en skriftlig överenskommelse med en tjejjour eller ungdomsjour, var femte av alla kommuner har finansiering inskrivet i överenskommelsen. Detta trots att tjejjourerna och ungdomsjourerna är en av Sveriges största aktörer för stöd på nätet. 2020 hade Unizons tjejjourer, ungdomsjourer och jourer specialiserade på att arbeta mot incest och sexuella övergrepp över 45 000 stödkontakter.

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	4
Rankning Kvinnofridsbarometern 2021	7
Begrepp	8
Metod	10
Stöd och skydd	11
Fler än hälften av kommunerna saknar kartläggning och behovsanalys	11
Fakta: Rekommenderade utgångspunkter för kommunernas behovsanalys	12
Två av tre använder sig av ideella kvinnojourer för att erbjuda skyddat boende	12
Ideella jourer fyller en viktig funktion i kommunerna	13
Ideella jourer viktig roll som stödverksamhet och kunskapskälla	13
Ideella jourer har en viktig roll i många kommuner	14
Många kommuner saknar kompetens för särskilda behov	15
Fakta: Skydd och stöd till våldsutsatta asylsökande och papperslösa kvinnor	16
Fyra av tio ger inte stöd till permanent bostad efter våldsutsatthet	16
Fakta: Våldsutsatta blir bostadslösa	17
Nära sex av tio arbetar för att förändra attityder	18
Var femte kommun arbetar inte alls med att motivera förövare att delta i beteendeförändrande insatser	19
Majoritet ger finansiering för ett år i taget	19
Fakta: Kortsiktig, bristfällig och osäker finansiering	20
Skriftliga överenskommelser med kvinnojourer i drygt hälften av kommunerna	21
Tjej- och ungdomsjourerna står utan ekonomisk bas	22
Unizon uppmanar Sveriges kommuner att:	23
Barn som upplever våld	24
Många kommuner saknar skriftlig rutin för att säkra skolgången för barn i skyddat boende	24
Sju av tio kommuner beviljar insatser även om bara en vårdnadshavare godkänt	26
Unizon uppmanar Sveriges kommuner att:	27
Kompetens, resurser och prioritet	28
Brister i systematiskt arbete i många kommuner	28
Sju av tio socialchefer har gått utbildning inom området	29
En av tio kommuner saknar helt en funktion för kvinnofridsarbete	30
Hälften saknar permanent kvinnofridsamordnare	30
Hälften av kommunerna saknar kvinnofridsteam	30
Kvinnofridsamordnare på kommunövergripande nivå en framgångsfaktor	31
Nära tre av tio saknar rutin för att ställa frågor om våld inom socialtjänsten	32
Nära nio av tio säkerställer att alla medarbetare har grundläggande kunskaper	33
Samtliga kvinnofridshandläggare har gått fördjupade utbildningar i fyra av tio kommuner	33
Unizon uppmanar Sveriges kommuner att:	34
Pandemins påverkan	35
Fler kvinnor har sökt stöd av kommunen under pandemin	35
Kommunerna uppger att pandemin inte påverkat möjlighet att erbjuda insatser	36
Källförteckning	38
Rankning för Sveriges kommuner	39
Metod för rankning	42
Betygskriterier	43
Unizons manifest	45

Kvinnofridsbarometern 2021

Rankning

Undersökningen har resulterat i en rankning av kommunernas arbete, baserat på en sammanräkning utifrån ett i förhand bestämt poängsystem. Läs mer om poängsystemet och se alla deltagande kommuners placering längst bak i rapporten, där finns också hela listan.

För hela listan se bilaga längst bak i rapporten.

Kommuner topp 10

1. Trollhättans stad	Västra Götalands län
2. Eskilstuna kommun	Södermanlands län
3. Västerås stad	Västmanlands län
3. Kristianstads kommun	Skåne län
5. Krokoms kommun	Jämtlands län
5. Karlstads kommun	Värmlands län
7. Göteborgs stad	Västra Götalands län
8. Karlshamns kommun	Blekinge län
8. Nyköpings kommun	Södermanlands län
10. Norrköpings kommun	Östergötlands län

Kommuner botten 10

177. Hofors kommun	Gävleborgs län
178. Hagfors kommun	Värmlands län
179. Vaxholms stad	Stockholms län
180. Överkalix kommun	Norrbottnens län
180. Bjurholms kommun	Västerbottens län
180. Burlövs kommun	Skåne län
183. Hedemora kommun	Dalarnas län
183. Ätvidabergs kommun	Östergötlands län
185. Arvidsjaur kommun	Norrbottnens län
187. Lessebo kommun	Kronobergs län

Begrepp

Kvinnofrid

Ett samlingsbegrepp för kvinnors rätt till frihet från mäns våld utifrån en förståelse om makt-, kön- och genusstrukturer. Härstammar från lagstiftningen om kvinnofridskränkning.

Grov kvinnofridskränkning

4 kap. 4 a § brottsbalken
Den som begår brottsliga gärningar enligt 3, 4, 6 eller 12 kap. eller enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud mot en närstående eller tidigare närstående person, döms, om var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla, för grov fridskränkning till fängelse i lägst nio månader och högst sex år.

Har gärningar som anges i första stycket begåtts av en man mot en kvinna som han är eller har varit gift med eller som han bor eller har bott tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden, ska han i stället dömas för grov kvinnofridskränkning till samma straff. Lagen faller under allmänt åtal. Det betyder att åklagaren väcker talan åt samhällets räkning och kan göra det utan att kvinnan själv behöver anmäla brottet.

Mäns våld mot kvinnor

Varje könsrelaterad våldshandling som resulterar i fysisk, sexuell eller psykisk skada eller lidande för kvinnor, samt hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, vare sig det sker i det offentliga eller privata livet.

Våld i nära relationer

Alla former av våld, så som ovan, mellan närstående i både heterosexuella och samkönade relationer och andra släktrelationer.

Barn som upplever våld

Barn som hört eller sett mamma bli psykiskt, sexuellt eller fysiskt våldsutsatt av pappa eller styvpappa. 77 procent av barnen befinner sig i samma rum eller till och med i föräldrarnas famn när pappa slår mamma¹. Denna term används för att tydliggöra barnets fysiska och psykiska nästintill direkta upplevelse av våldet. I lagstiftningen används termen *bevittna våld*.

¹ Barn som bevittnat våld mot mamma – en studie om kvinnor och barn som vistas på kvinnojourer i Göteborg, Almqvist, K & Broberg, A, Göteborg; Göteborg stad: 2004.

Skyddat boende	Boendeinrättning som tillhandahåller platser för heldygnsvistelse avsedda för personer som behöver insatser i form av skydd mot hot, våld eller andra övergrepp tillsammans med andra relevanta insatser, enligt Socialstyrelsen.
Kvinnojour	Verksamhet som arbetar med att ge skydd och stöd till våldsutsatta kvinnor, barn och i vissa fall män, utifrån ett bemötande baserat på kunskap om våld, kön, genus och makt.
Tjejjour	Verksamhet som arbetar med att stötta och stärka tjejer, utifrån ett bemötande baserat på kunskap om våld, kön, genus och makt.
Ungdomsjour	Verksamhet som arbetar med att stötta och stärka unga oavsett kön, utifrån ett bemötande baserat på kunskap om våld, kön, genus och makt.
Kvinnofridssamordnare	Kan också kallas kvinnofridsstrateg, samordnare för våld i nära relationer, familjefridssamordnare eller liknande. Funktion inom kommunen med ansvar att samordna kvinnofridsinsatser.
Inriktningsbeslut	Ett beslut som indikerar hur ett verksamhetsområde ska utföras framåt i tiden och som ger förvaltningen möjlighet att jobba vidare med detaljerna.
Socialtjänstlagen	Ramlag som reglerar kommunernas ansvar inom socialtjänstverksamhet. Kap 5 § 11 stadgar kommunernas ansvar att ge stöd och hjälp för våldsutsatta kvinnor och deras barn.

Metod

Kvinnofridsbarometern bygger på en enkät till landets 290 kommuner som skickades ut våren 2021. Frågorna arbetades fram av en projektgrupp bestående av experter på Unizon. I gruppen deltog även Agenda PR som genomförde undersökningen.

Webbenkäten skickades till kommunernas registratorer, som uppmanades att vidarebefordra undersökningen till den som är högst ansvarig för frågor som rör kvinnofrid. Enkäten skickades via e-post 12 april. Den 28 april, 4 maj och 8 juni skickades påminnelser ut till alla respondenter som ännu inte svarat.

188 kommuner har besvarat enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 65 procent. Några specifika gemensamma nämnare mellan de kommuner som inte svarat på enkäten har inte kunnat identifieras och både stora och små kommuner har deltagit. Kommuner från såväl storstadsregioner som landsbygd ingår, och den geografiska spridningen över Sverige är god.

186 kommuner har svarat på minst 12 av de totalt 17 frågorna och har rangordnats utifrån de poäng de erhållit på respektive fråga. Metoden för hur rangordningen genomförts beskrivs i kapitlet Metod för rangordning.

Kvinnofridsbarometern innehåller frågor om hur arbetet är organiserat, arbetssätt, insatser, förebyggande åtgärder och kompetens inom förvaltningen. En granskning på plats i kommunerna där varje enskilt område kontrolleras skulle kunna ge en delvis annorlunda bild, men resultaten i undersökningen bedöms vara relevanta att använda för att ge en bild av kommunernas arbete med kvinnofrid i Sverige idag.

Under de år Kvinnofridsbarometern har genomförts har olika kommuner valt att besvara undersökningen. Det är alltså inte samma kommuner som ingår i de olika barometrarna. Antalet deltagande kommuner skiljer sig också åt mellan åren. Det innebär att förändringar av resultaten över tid måste tolkas med försiktighet. I Kvinnofridsbarometern 2021 görs därför generella trendjämförelser med tidigare års resultat.

Stöd och skydd

Våldsutsattas behov av skydd och stöd ser olika ut. Ibland är skyddsbehovet akut. I andra fall kan det uppkomma ett behov av stödsamtal långt efter till exempel en våldtäkt. Det förekommer också att den våldsutsatta kvinnan inte talar svenska och att det finns behov av tolk, eller att den utsatta har en funktionsnedsättning som gör att ett eventuellt skyddat boende måste vara rullstolsanpassat.

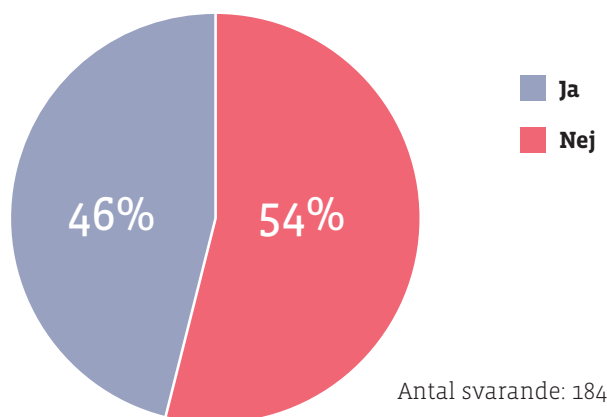
För att kunna täcka alla behov är det en fördel att kommunerna specialiserar sig på ett område och sedan samverkar över kommungränserna för att kunna erbjuda stöd och skydd som är anpassat efter enskilda individers behov. Det är då också viktigt att täcka behovet under olika faser. Alltifrån ett förebyggande arbete till vad som händer efter utflytt från ett skyddat boende till en eventuell ny bostad i enlighet med Socialstyrelsens riktlinjer. Nedan redovisas hur kommunerna uppger att de kan möta stöd- och skyddsbehovet hos våldsutsatta akut, på kort och lång sikt samt vilken kompetens som finns gällande särskilt sårbara grupper.

Fler än hälften av kommunerna saknar kartläggning och behovsanalys

För att kunna garantera våldsutsatta kvinnor, barn och i vissa fall män stöd och skydd är det nödvändigt att ha kännedom om förekomsten av våldet och vad för typ av behov de som är utsatta kan ha. Detta regleras även i Socialstyrelsens föreskrifter som är det styrdokument som kommunerna har att förhålla sig till³. Detta är också något kommunerna kan beviljas stöd för att genomföra av Socialstyrelsen.

Trots detta svarar strax under hälften av kommunerna att de inte har någon kartläggning. Det syns ingen skillnad jämfört med undersökningen 2019. I 2015 års undersökning uppgav däremot sex av tio kommuner att de gjort en kartläggning. Resultaten pekar alltså på att en försämring skett under de senaste åren. Färre har en uppdaterad analys och många kommuner bryter, precis som tidigare år, i och med detta mot Socialstyrelsens föreskrifter om våld i nära relationer.

Figur 1. Har ni under de senaste två åren, utifrån egna eller andras underlag, analyserat förekomsten av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer i kommunen?

3 kap. 7 § Socialnämnden ska analysera om utbudet av insatser och andra sociala tjänster som erbjuds våldsutsatta och barn som bevittnat våld svarar mot behoven i kommunen, SOSFS 2014:4.

2
3

SOSFS 2014:4, 7 kap 1 §

SOSFS 2014:4, Föreskrifter och allmänna råd, Våld i nära relation, Stockholm: Socialstyrelsen; 2014

Fakta: Rekommenderade utgångspunkter för kommunernas behovsanalyser

Det är avgörande att kommunen genomför en behovsanalys som tar upp faktorer som uppskattar hur många platser och nätter i ett skyddat boende samt behov av stödsamtal, rådgivning och praktisk hjälp i vardagen som kommunens invånare kan ha för att kunna garantera skydd och stöd. Behoven för de kvinnor, barn och män som utsatts för våld, men som inte bor på skyddat boende, bör också ingå i analysen. Därtill är det viktigt att den innehåller en prognos för hur behoven kan komma att ändras över tid och uppdateras årligen för att säkra upp framtida behov. Ett offentligt frågeformulär i Brottförebyggande rådets (Brå) rapport *Brott i nära relationer* (2014) finns tillgängligt som utgångspunkt för kommunernas analys. Det går också för enskilda kommuner att bryta ner nationell statistik från rikstäckande rapporter så som den ovan nämnda eller rapporten *Våld och hälsa* av Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK (2014).

Nära två av tre använder sig av ideella kvinnojourer för att erbjuda skyddat boende

Att erbjuda skyddat boende är en central uppgift för kommunerna när det handlar om kvinnofrid. I Socialstyrelsens föreskrifter står att socialnämnden vid behov ska erbjuda stöd och hjälp i form av lämpligt, tillfälligt boende som motsvarar den våldsutsattas behov av skydd med utgångspunkt i utredningen och riskbedömningen.

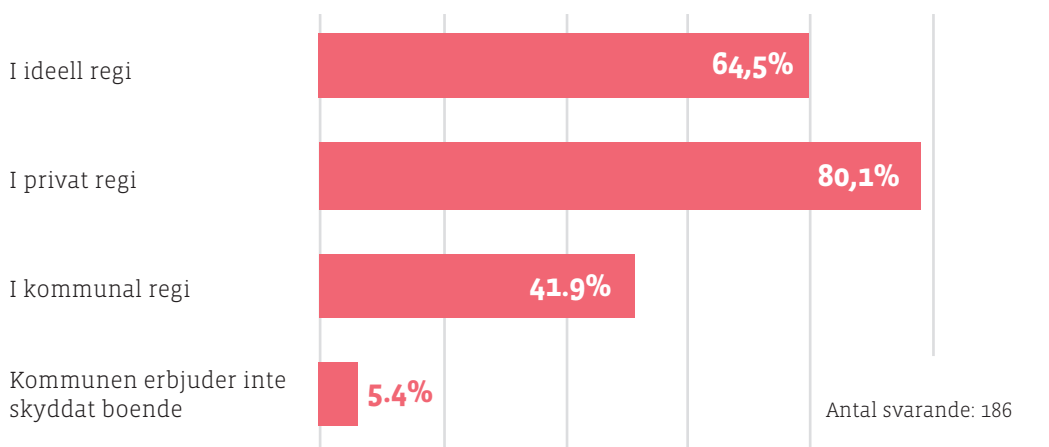
På frågan om på vilket sätt kommunerna erbjuder detta framgår att det är fler kommuner som tar stöd av ideella och privata aktörer än som ger stödet i egen regi. Jämfört med resultaten i förra undersökningen framgår att andelen som använder privata aktörer tycks ha ökat något, från 74 % till 80 %. Men framför allt har andelen som använder ideella aktörer minskat. 2019 uppgav tre av fyra, 75 %, att de använde ideella aktörer, i årets undersökning är andelen 64,5 %, alltså något lägre än två av tre. Andelen som erbjuder skyddat boende i egen regi är oförändrat jämfört med 2019.

Nära två av tre kommuner använder sig dock av ideella kvinnojourer för att erbjuda stöd. Resultaten talar för att det är avgörande för många kommuner att genom långsiktiga avtal och finansiering bidra till att jourerna får möjligheter att erbjuda ett bra stöd.

Resultaten visar att också att ett par kommuner inte erbjuder skyddat boende alls. Dessa kommuner bör omgående ordna detta.

”Kvinnojourens roll och betydelse är stor för kommunen. De har skyddat boende och öppen verksamhet som kommunen inte tillhandahåller själv. Dessutom en stor kunskapskälla och aktör i det förebyggande arbetet.”

Figur 2. På vilket sätt erbjuder kommunen skyddat boende till våldsutsatta kvinnor?

Ideella jourer fyller en viktig funktion i kommunerna

Ideella jourer har en avgörande roll i arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Vid sidan av frågorna som ingår i Kvinnofridsbarometern och där kommunernas svar betygssätts ställdes frågor om vilka roller och funktioner de lokala jourerna har i relation till kommunernas arbete.

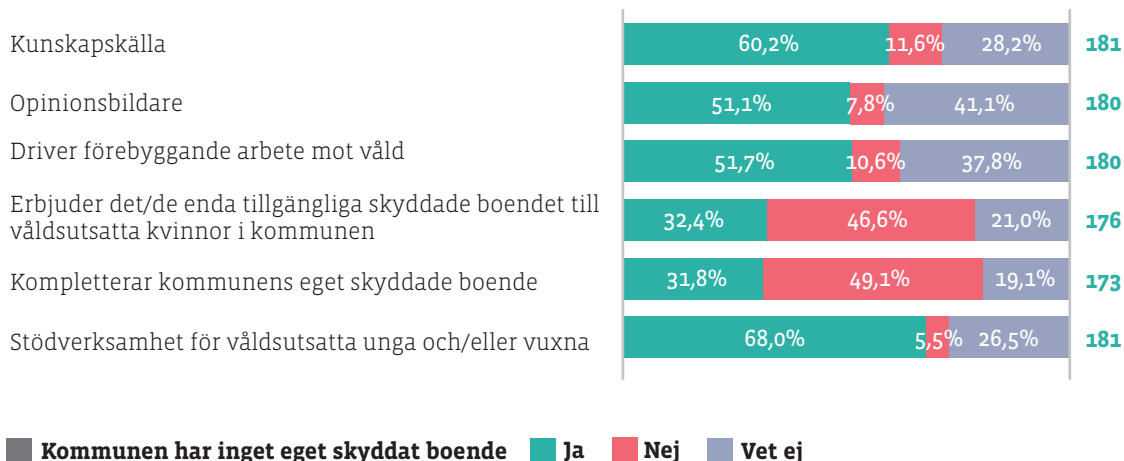
Jourerna bedriver insatserna åt kommunen eller kompletterar de insatser som drivs i kommunens regi. I en stor andel av kommunerna erbjuder den ideella juren skyddat boende, antingen genom att stå för allt skyddat boende eller genom att komplettera kommunens egna skyddade boenden.

Förutom denna viktiga insats är i huvudsak jourernas största verksamhetsområde stöd och rådgivningssamtal som ges via till exempel telefon, chatt eller fysiska och strukturerade stödsamtal med personer som kommer till den öppna verksamheten och till dem som bor i skyddat boende. Stödverksamheten är också en av de funktioner som flest kommuner anger att kvinnojouren och/eller tjej- och ungdomsjouren har i arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Nära sju av tio kommuner uppger att jourerna har roller när det handlar om stödverksamhet för våldsutsatta. Trots det så är det denna verksamhetsdel som får minst kommunalt stöd.

Ideella jourer har viktig roll - främst när det handlar om stödverksamhet och som kunskapskälla

Jourerna spelar en central roll i kommunernas förebyggande arbete mot våld och som opinionsbildare i frågan. Den viktigaste rollen uppfattar kommunerna att jourerna har när det handlar om stödverksamhet för våldsutsatta unga eller vuxna. Nära sju av tio uppger att juren har en viktig roll i det arbetet, och jämfört med tidigare undersökning anser fler kommuner att jourerna har en funktion inom området. Näst viktigast är rollen som kunskapskälla. Sex av tio uppger att jourerna fungerar som en kunskapskälla när det handlar om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Drygt hälften av kommunerna upplever att jourerna har en viktig roll i att driva ett förebyggande arbete och att de fungerar som opinionsbildare, och jämfört med förra undersökningen har dessa andelar ökat något. Sammantaget har alltså jourernas bidrag blivit viktigare för kommunerna.

Figur 3. Vilken/vilka funktioner har den lokala eller näraliggande ideella kvinnojouren och/eller tjej- och ungdomsjouren i arbetet mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer?

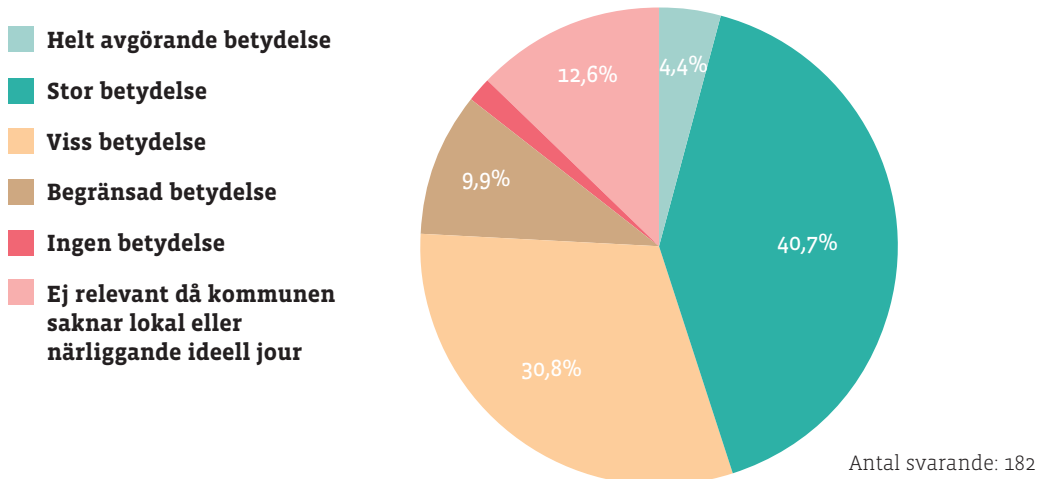

Ideella jourer har en viktig roll i många kommuner

Bland de frågor som inte betygssattes ingick också en fråga om hur stor betydelse den lokala jouren har för kommunens arbete mot våld i nära relationer. Drygt 4 av 10 av kommunerna har svarat att den ideella jouren har stor eller helt avgörande betydelse för kommunens arbete och endast 1,6 procent svarar att jouren inte har någon betydelse alls.

Detta stämmer överens med de erfarenheter Unizon har från det lokala arbetet. Unizon vill uppmana de kommuner som redan idag har ett samarbete att utveckla det. De kommuner som ännu inte har en samverkan med lokal jour bör ta initiativ för att åstadkomma detta. På så sätt kan den samlade kompetens som finns inom jourerna tas tillvara, och kommuner och jourer kan komplettera varandras verksamheter.

Figur 4. Hur stor betydelse har den/de lokala eller näraliggande ideella kvinnojouren och/eller tjej- och ungdomsjouren i arbetet mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer inom kommunen?

”De bedriver ett mycket bra arbete för Lidköpings kommuninvånare. De är bra på att få ut information och driva opinionen i frågan. Det finns ett bra samarbete mellan kommunen och kvinnojouren och ett utvecklingsarbete pågår för det fortsatta arbetet.

LIDKÖPINGS KOMMUN

”Jourens våldspreventiva arbete är avgörande för attitydförändringar på sikt för kommunmedborgarna.

KATRINEHOLMS KOMMUN

”Jourerna har kontakt med många våldsutsatta kvinnor och även en del barn. De är ett viktigt komplement till kommunens verksamheter. De bedriver även ett omfattande utåtriktat arbete som är mycket värdefullt.”

MALMÖ STAD

Många kommuner saknar kompetens för särskilda behov

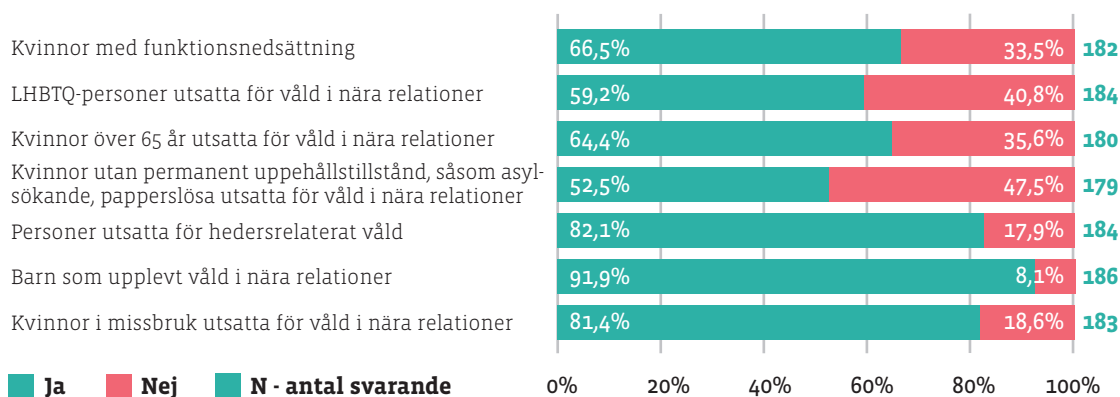
Behoven av stöd och skydd ser olika ut för olika individer. Behoven varierar beroende på hur den våldsutsattas situation och förutsättningar i övrigt ser ut. Exempelvis kan särskild kompetens krävas för att ge adekvat stöd och skydd till personer utsatta för hedersrelaterat våld och verksamheten kan behöva anpassas för att kunna stödja kvinnor utan permanent uppehållstillstånd eller kvinnor i missbruk.

I undersökningen framkommer att många kommuner saknar särskild kompetens eller verksamhet som garanterar att personer med särskilda behov kan få rätt stöd. Samma brister framkommer i tidigare års undersökningar, och skillnaderna jämfört med förra årets undersökning är begränsade. Sämst rustade är kommunerna när det handlar om att tillgodose behoven hos kvinnor utan permanent uppehållstillstånd, LHBTQ- personer samt äldre kvinnor. Fyra av tio uppger att de inte har särskilt kompetens eller verksamhet som garanterar att stöd och skydd beaktar behoven bland LHBTQ-personer. Nära hälften av kommunerna erbjuder inget särskilt stöd för kvinnor utan permanent uppehållstillstånd.

Däremot är kommunerna bättre på att beakta behoven hos personer som blivit utsatta för hedersrelaterat våld och kvinnor med missbruk som blivit utsatta för våld. Här uppger drygt åtta av tio kommuner att de garanterar stöd och skydd som beaktar behoven.

Drygt nio av tio uppger att de beaktar barns särskilda behov. Även om det är en hög siffra så är det anmärkningsvärt att ett antal kommuner svarar att de inte har någon särskild kompetens eller verksamhet.

Figur 5. Har kommunen beredskap (genom egen eller annans verksamhet) att ge stöd och skydd som beaktar särskilda behov för följande personer?

Fakta: Skydd och stöd till våldsutsatta asylsökande och papperslösa kvinnor och deras barn

Hälften av kommunerna svarar att de har kompetens eller verksamhet som garanterar att stöd och skydd beaktar särskilda behov för kvinnor utan permanent uppehållstillstånd, såsom personer som är asylsökande eller papperslösa. I Kvinnofridsbarometern 2015 uppgav fyra av tio kommuner att de hade kompetens i dessa ärenden. Behovet av kompetens inom området är väldigt stort efter den stora migration som skett sedan 2015. Många papperslösa vuxna, barn och unga samt ensamkommande asylsökande barn och unga känner inte själva till att de har rätt till akut ekonomiskt bistånd, stöd eller skydd via socialtjänsten. Tidigare hade socialtjänsten underrättelseskyldighet att meddela polismyndigheten om papperslösa vilket gjorde att många inte vågade ta kontakt med socialtjänsten även om de var våldsutsatta och behövde skydd och stöd.

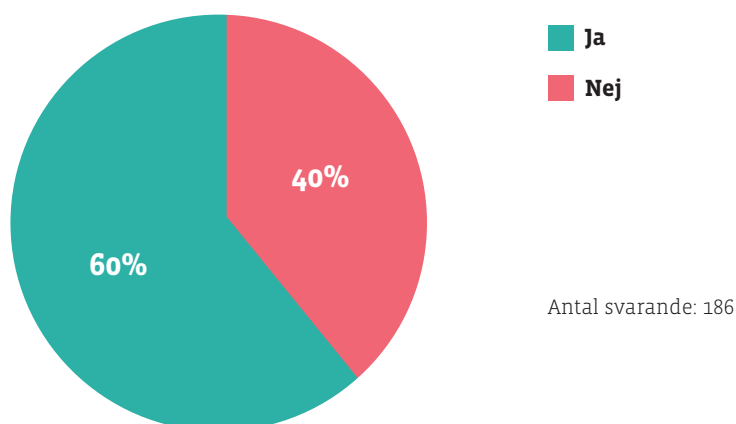
Fyra av tio ger inte stöd till permanent bostad efter våldsutsatthet

Ett nytt hem fritt från våld är en förutsättning för kvinnor att kunna starta om sina liv efter att ha lämnat en våldsam man. Fyra av tio kommuner saknar rutiner för att ge stöd i att få tillgång till permanent bostad. Jämfört med förra undersökningen har ingen förändring skett, men i 2017 års undersökning hade hälften av kommunerna ingen rutin.

Om kvinnan och hennes barn inte får tillgång till en bostad efter tiden i skyddat boende går en stor del av den genomförda insatsen förlorad, eftersom det är vanligt att det enda boendevalternativet är att gå tillbaka till förövaren. Många kvinnor och barn står utan alternativ efter tiden på exempelvis skyddat boende. Socialtjänsten hänvisar ofta till tillfälliga och osäkra boendelösningar såsom hotellhem eller dyra andrahandslägenheter. Detta riskerar att utsätta kvinnan och barnen för fara då hon kan behöva röja sin identitet, på exempelvis andrahandsmarknaden. Många kvinnor och barn behöver leva med skyddade personuppgifter och för denna grupp är den reguljära bostadsmarknaden idag ett stort problem, då man hänvisas till exempelvis Blocket och Facebook för att söka bostad.

Den generella bostadsbrist som finns i Sverige idag drabbar denna grupp extra hårt. Drygt hälften av kommunerna säger sig erbjuda hjälp på olika sätt. Oftast handlar det då inte om formaliserad hjälp till ett nytt, tryggt permanent boende utan snarare om förturssystem, hjälp vid kontakter med hyresvärdar, hjälp att söka bostad på andrahandsmarknaden, hyresgarantier eller möjlighet till tillfälliga boenden. Ofta uppger kommunerna att det inte finns skriftliga och övergripande rutiner för detta utan att det blir individuella lösningar i de fall det inte går att lösa på annat sätt. Detta vittnar om en stor godtycklighet som kan leda till rättsosäkerhet för kvinnor och barn.

Figur 6. INSATSER OCH STÖD. Ger kommunen våldsutsatta kvinnor stöd i att få tillgång till permanent bostad enligt rutin?

”Inte enligt fastställd rutin men ger stöd. Tipsar om hyresvärdar, beviljar försörjningsstöd till de första hyrorna. Gör generösa beslut upp till 6 månader även i andra kommuner.” HAGFORS KOMMUN

”Har en boendekonsulent anställd av Socialförvaltningen och allmännyttans bostadsbolag som ger förtur till lägenhet för våldsutsatta.” OSKARSHAMNS KOMMUN

Fakta: Våldsutsatta kvinnor och barn blir hemlösa

Många som flytt en våldsam man och pappa har också tvingats lämna sina hem. Efter tiden på skyddat boende väntar förhoppningsvis en ny vardag och ett liv fritt från våld i ett tryggt och långsiktigt hem. Många som varit utsatta för våld har tvingats sjukskriva sig eller vara borta från arbetet. Deras partner kan ha tagit lån i deras namn, gett dem betalningsanmärkningar eller spelat bort deras pengar. Då är det svårt att hävda sig på den tuffa bostadsmarknaden bland privata hyresvärdar. Det är därför avgörande att kommunerna har rutiner för att stötta våldsutsatta kvinnor att få tillgång till en permanent bostad, särskilt då det i många kommuner råder brist på allmännytta och förturssystem. I Boverkets rapport *Bostadsmarknadsenkäten 2021* uppgav enbart 46 kommuner att de gav förtur till våldsutsatta kvinnor.

Nära sex av tio arbetar för att förändra attityder

Att arbeta med att förändra attityder, särskilt riktat till unga människor, är en viktig insats i ett förebyggande arbete mot mäns och killars våld. Genom sådana förebyggande insatser kan kommunen verka för att grogrunden för våldet minskar.

Nära sex av tio kommuner uppger att de under de senaste två åren genomfört regelbundna aktiviteter med syfte att förändra attityder och värderingar kring genus och våld. Jämfört med 2019 är andelen något högre, något som kan betyda att fler kommuner på detta sätt arbetar förebyggande.

Attitydförändringar med en ansats att förändra stereotypa föreställningar om kön har visat sig mest framgångsrikt för att förebygga våld enligt WHO, Världsbanken och FN. Av kommentarerna framgår dock att ambitionerna varierar, men det är ändå att betrakta som positivt att en så pass hög andel kommunerna har någon form av insats på området. Vanligast är projekt eller aktiviteter på skolor, och i andra hand olika former av utbildningsinsatser riktad till personal inom kommunen, såsom handläggare och skolpersonal.

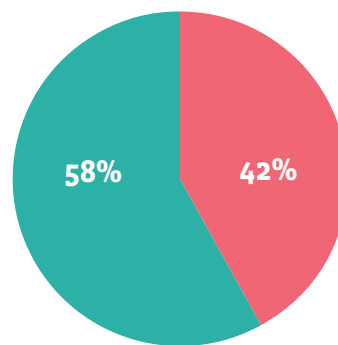
I Unizons och MÅN:s rapport *Ett steg på vägen – En undersökning av kommunernas förebyggande arbete mot mäns våld mot kvinnor* från 2020, där kommunerna fick specificera hur de arbetar förebyggande uppger 63 % av kommunerna att de genomför insatser som på något sätt försöker förändra etablerade föreställningar om genus och skapa mer jämställda relationer mellan kvinnor och män, i Kvinnofredsbarometern uppger 58 % av kommunerna att de genomfört regelbundna aktiviteter med syfte att förändra attityder och värderingar kring genus och våld. I regeringens nationella strategi för att bekämpa mäns våld mot kvinnor lyfts det förebyggande arbetet och kravet att alla unga ska nås av våldsförebyggande arbete med ett genusperspektiv. Kommunerna kommer att behöva satsa och samarbeta med civilsamhällets organisationer, och speciellt med kvinnojourerna, tjejjourerna och ungdomsjourerna för att det ska bli verklighet.

Figur 7. INSATSER OCH STÖD.
Har kommunen under de senaste två åren genomfört regelbundna aktiviteter med syfte att förändra attityder och värderingar kring genus och våld?

■ Ja

■ Nej

Antal svarande: 184

”Innan pandemin bröt ut hann vi ha ett antal storföreläsningar på högstadiet om manlighetsnormer, sedan har det arbetet legat på is.”

”Fältverksamheten har senaste två åren genomfört Machofabriken på kommunens skolor och idrottsföreningar”

SANDVIKENS KOMMUN

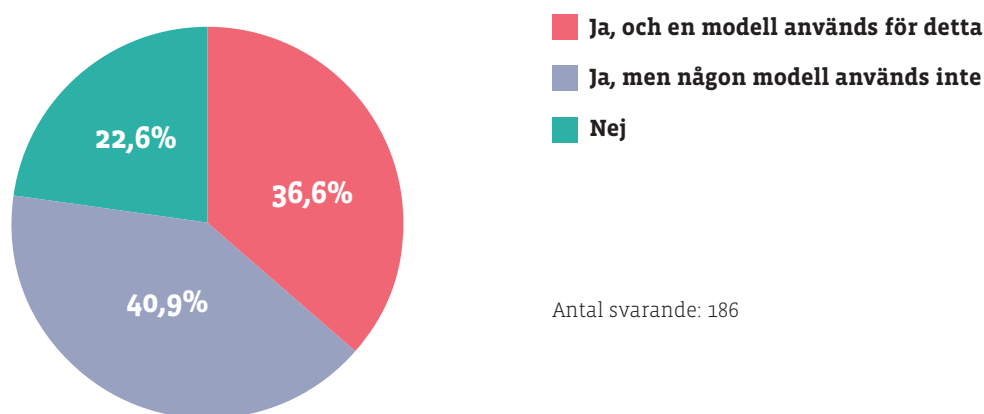
Var femte kommun arbetar inte alls med att motivera förövare att delta i beteendeförändrande insatser

Ett sätt att motverka våld är att ha insatser för ett förändrat beteende hos förövarna, så kallad tertiär prevention. Det är dock en utmaning att få förövare att delta i beteendeförändrade program, och särskilda motiverande åtgärder krävs därför för att få förövarna att delta i dessa insatser.

På frågan om kommunerna genomför särskilda åtgärder för att motivera förövare till att delta i insatser svarar 23 procent nej. Det innebär en viss förbättring jämfört med 2019 års undersökning, då 27 procent uppgav att de inte genomförde åtgärder. Alternativ till våld (ATV) är den modell som flest kommuner uppger som metod. Vanligast är dock att arbeta med åtgärder för att motivera utan att använda någon modell.

19

Figur 8. Genomför kommunen särskilda åtgärder för att motivera förövare till deltagande i beteendeförändrade insatser?

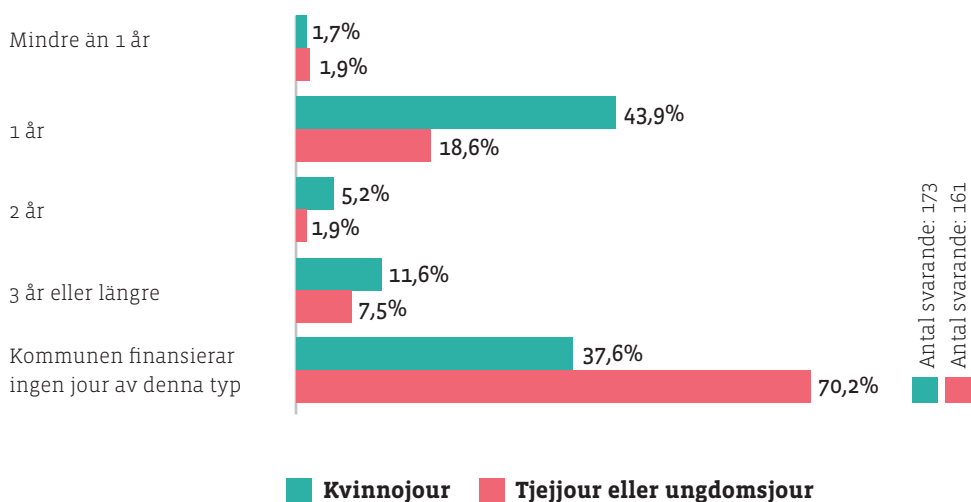
Majoritet ger finansiering för ett år i taget

En förutsättning för att kvinnojourer, tjejjourer och ungdomsjourer ska kunna planera och utveckla sina verksamheter på ett bra sätt är att de ekonomiska ramarna inte är alltför kortsiktiga. Om kommunen fattar beslut om finansiering ett år i taget innebär det en ständigt osäker framtid, vilket bidrar till en otrygghet i verksamheten och försvårar en långsiktig planering och utveckling. På motsvarande sätt kan beslut om finansiering för tre år eller mer väsentligt förbättra möjligheterna till att öka kvaliteten och skapa bättre verksamheter.

I undersökningen framgår att de allra flesta kommuner tar inriktningsbeslut eller motsvarande för finansiering till de ideella kvinnojourerna ett år i taget, drygt fyra av tio kommuner gör detta. Ett antal kommuner arbetar dock mer långsiktigt. Cirka 17 % av kommunerna tar beslut för två eller tre år. Dessa kommuner är föredömen när det handlar om att skapa goda förutsättningar för jourerna att utveckla sina verksamheter. 37 procent av kommunerna uppger att de inte finansierar någon jour av denna typ, vilket är en högre andel än 2019. Då uppgav runt 25 procent att de inte gör det.

När det gäller tjej- och ungdomsjourer är det klart färre som ger finansiering. Om finansieringen ges så är det i första hand ett år i taget även här. Sju av tio uppger att de inte finansierar någon tjej- eller ungdomsjour, och här har ingen förändring skett jämfört med förra undersökningen.

Figur 9. För hur långa perioder tar kommunen inriktningsbeslut eller motsvarande om finansiering till ideella kvinnojourer och tjej- eller ungdomsjourer?

Fakta: Kortsiktig, bristfällig och osäker finansiering

En förutsättning för att kvinnojourer, tjejjourer och ungdomsjourer ska kunna planera sina verksamheter i form av till exempel bemanning, boendeplatser, sammansättning av samtalsgrupper och underhåll av lokaler och boende är att deras finansiering inte är projektstyrd eller kortsiktig. De flesta kvinnojourer får sin fasta finansiering i form av föreningsbidrag och placeringsavgifter när socialtjänsten placerar en kvinna i skyddat boende på jouren. Driftkostnaden för många av Unizons kvinnojourer med skyddat boende täcks inte av placeringsavgifterna, vilket innebär att placeringen i realiteten subventioneras av jourerna, ofta genom ideell arbetskraft.

Skriftliga överenskommelser med kvinnojourer i drygt hälften av kommunerna

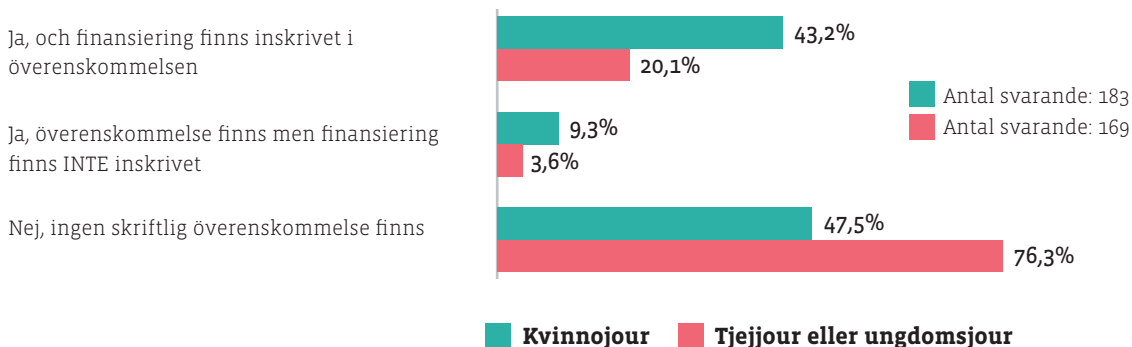
För att uppdraget att ge skydd och stöd till kvinnan och barnet ska kunna utföras på ett rättssäkert sätt är det avgörande att samarbetet mellan socialnämnden och den ideella jouten är formaliserat. En överenskommelse, avsiktsförklaring eller ett avtal innebär en fastställd relation mellan parterna som gör att arbetet kan planeras på längre sikt. Jouten kan till exempel förbereda och planera för placeringar och socialsekreterare kan ha kännedom om vem de ska kontakta när ett behov av stöd och skydd uppstår på grund av våldsutsatthet.

Drygt hälften av alla kommuner svarar att de har en överenskommelse med lokal eller närliggande kvinnojour, antingen med finansiering inskrivet i avtalet eller inte. Övriga har alltså ingen skriftlig överenskommelse, vilket pekar på att ett strukturerat samarbete saknas i dessa kommuner. Detta resultat är i princip oförändrat sedan tidigare kvinnofridsbarometrar, trots att många kommuner i öppna svar angivit att de ska teckna avtal. Då jouten i många kommuner har flera viktiga roller i kvinnofridsarbetet är det anmärkningsvärt att inte fler kommuner har skriftliga överenskommelser.

En förändring som tycks ha skett jämfört med 2019 års undersökning är att det i dag är färre kommuner som har finansiering inskrivet i överenskommelsen. I dag är det 43 procent, motsvarande siffror 2019 var 50 procent.

När det gäller tjejjouterna och ungdomsjouterna är det totalt närmare var fjärde kommun som har ett avtal, och av dessa är det ungefär var femte som har finansiering inskrivet. Flera kommuner uppger att det saknas jouten av denna typ i kommunen, och i något fall att den ingår i kvinnojouren. Att det inte finns någon tjejj- eller ungdomsjour i den egna kommunen bör dock inte vara något hinder för att ge stöd till en närliggande jour, som kan bidra med viktigt stöd till unga.

Figur 10. Finns skriftliga överenskommelser om samverkan mellan socialnämnden och lokal eller närliggande ideell jour av följande typ?

”Ett Idéburet-offentligt partnerskap, IOP, bereds tillsammans med Kvinnojouren där finansiering finns inskrivet.”

SOLLENTUNA KOMMUN

”Vi håller på att ta fram ett IOP med Kvinnojouren i Karlskrona där även finansiering ingår. Kommunen betalar ut årligt stöd till Kvinnojouren och har gjort under flera år.”

KARLSKRONA KOMMUN

”Finns ingen skriftlig, men vi har kontinuerlig och regelbunden kontakt med kvinnojour och tjejjour lokalt. Möten sker ungefär varannan månad och tätare vid behov.”

ÖSTERÅKERS KOMMUN

Tjej- och ungdomsjourerna står utan ekonomisk bas

Tjejjourers och ungdomsjourers roll i kommuner är främst att förebygga våld och att stärka och stödja unga. De stöttar främst unga tjejer och kontakten sker till största del via chatt. Jourerna har telefonsamtal, mejl- och chattkonversationer och fysiska samtal med unga som blivit utsatta för våldtäkt, sexuella övergrepp eller har frågor om relationer, kroppen, missbruk, självmordstankar och våld i nära relationer. Dessutom är många tjejjourer och ungdomsjourer ute i skolor och på fritidsgårdar och föreläser. De informerar och håller också i grupper där ungdomar får prata om exempelvis våld och normer.

Tjejjourerna och ungdomsjourer spelar ofta en central roll i kommunernas förebyggande arbete. Deras arbete värderas högt av många politiker och andra organisationer och ses som en nödvändig del i arbetet med att nå ut till gruppen unga. I MÄN:s och Unizons rapport *Ett steg på vägen - en undersökning av kommunernas förebyggande arbetet mot mäns våld mot kvinnor* uppger kommunerna att Länsstyrelsen, polisen och kvinnojourer, tjejjourer och ungdomsjourer är de aktörer kommunen främst samarbetar med i det förebyggande arbetet.

Eftersom unga är överrepresenterade både som utsatta och förövare för brott i nära relationer och andra våldsbrott och dessutom i högre grad än vuxna lider av psykisk ohälsa⁶ är detta arbete centralt. I Brottsförebyggande rådets nationella trygghetsundersökning 2021 uppgav 26,1 % av tjejer och kvinnor 16-24 år att de utsattes för sexualbrott året innan. Ändå är det få av kommunerna som har en överenskommelse med en tjejjour där finansiering finns inskrivet. Det betyder att jourerna till största del verkar utan någon fast ekonomisk bas och att arbetet de gör blir kortsiktigt på grund av att det inte går att säkra att medel finns, exempelvis för nästkommande år eller termin.

6 *Brott i nära relationer*, Stockholm: Brottsförebyggande rådet; 2014:8, Hjältar och monster, Stockholm: Ungdomsstyrelsen; 2013, Folkhälsan i Sverige, årsrapport 2013, Stockholm: Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten; 2013

Unizon uppmanar Sveriges kommuner att:

- **Inrätta en handlingsplan där kommunen tar ett helhetsgrepp när det gäller bostad till våldsutsatta kvinnor och barn.** Det behövs olika former av utslussningsboenden, förturslägenheter, hyresgarantier från kommunen, billiga hyresrätter, samarbeten med andra aktörer och fungerande och kända rutiner inom kommunen.
- **Satsa på våldsförebyggande insatser med ett genus-, kön- och maktperspektiv riktat till barn och unga och inkludera kvinnojourer, tjejjourer och ungdomsjourer i arbetet.**
- **Inrätta strukturerat arbete med förövare för att förändra beteenden.** Kontakten med förövare måste i första hand utgå ifrån den utsattas säkerhet och insatser måste inkludera ett genus-, kön- och maktperspektiv. Det krävs ett utökat arbete att fånga upp förövare, hålla dem ansvariga och motivera dem till beteendeförändrande insatser för att mäns våld ska upphöra.
- **Ta inriktningsbeslut om långsiktig finansiering av lokala eller närliggande kvinnojourer, tjejjourer och ungdomsjourer.** Kvinnofridsarbete är inget projekt. Långsiktighet behövs för att kunna garantera att stöd och skydd finns tillgängligt och är i ständig utveckling. De kommuner som menar att det inte går att ta inriktningsbeslut som sträcker sig över ett år i taget bör titta närmare på de kommuner som har lyckats med motsatsen. Unizon förespråkar modellen IOP Idéburet-Offentligt Partnerskap, en formaliserad samverkansform mellan en kommun och en idéburen organisation som bygger på ömsesidighet, samverkan och tydlig ansvarsfördelning, med finansiering inskrivet.
- **Formalisera samarbetet och finansiera tjej- och ungdomsjourerna.** Det måste till mer pengar till de organisationer som når dem som är mest utsatta för killars och mäns våld: nämligen unga tjejer. Arbete med unga kan inte stå vid sidan om ordinarie arbete mot våld. Unizons tjejjourer och ungdomsjourer är med över 30 000 stödkontakter en av Sveriges största aktörer för stöd på nätet.
- **Genomföra behovsanalyser av i vilken omfattning och vilka insatser som behövs för att kunna garantera stöd och skydd för våldsutsatta kvinnor, unga och barn.** Analysen ska ta hänsyn till eventuella särskilda behov utifrån till exempel missbruk, funktionsnedsättning och/eller ålder. Behovsanalysen måste beakta hur en individs behov kan ändras över tid och se till behov på akut, kort och lång sikt.
- **Använda sig av existerande nationell statistik från till exempel Brå eller NCK, och bryta ned denna lokalt för kostnadseffektiva behovsanalyser.** Detta istället för att göra egna kostsamma kartläggningar, då ekonomiska investeringar är nödvändiga inom andra delar av kvinnofridsarbetet.
- **Utveckla samarbete över kommungränserna för att täcka behovet av insatser och specialiserade insatser.** Det behövs en bredd av insatser men behovet varierar lokalt och det är därför ofta tillräckligt att en kommun inom en region har en specialiserad verksamhet i ideell eller kommunal regi som flera kommuner kan använda sig av.

Barn som upplever våld

Inte bara kvinnorna utan även barnen utsätts för och upplever våld. Det nya barnfridsbrottet som trädde i kraft den 1 juli 2021 gör det straffbart att utöva våld inför ett barn.

Barnen har egna upplevelser av våldet och egna behov av stöd. I årets undersökning uppger som tidigare redovisats ett par av kommunerna att de saknar kompetens eller verksamhet som kan garantera stöd och skydd för barn som upplevt våld. Detta trots att barns ställning som brottsoffer och rätt till stöd när de hört eller sett pappas våld mot mamma eller blivit direkt utsatta för våld av en förälder är lagstadgat.

Enligt Rädda Barnen lever var tionde barn i Sverige med en mamma som utsätts för våld av barnets pappa eller styvpappa. Forskning visar att barns upplevelser av pappas våld mot mamma kan få allvarliga konsekvenser jämförbara med barns upplevelser av krig, tortyr, utsatthet och flykt. Hemmet, som ska vara den plats som inger trygghet, blir istället den plats som är starkt kopplat till hot och våld.

”Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvarar för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver” – Socialtjänstlagen

Många kommuner saknar skriftlig rutin för att säkra skolgången för barn i skyddat boende

Sex av tio kommuner uppger att de saknar en aktuell, skriftlig och på ledningsnivå beslutad rutin för att säkra skolgången för barn i skyddat boende. Motsvarande siffra för förskola är nära sju av tio.

Trots en antydning om en viss förbättring jämfört med förra kvinnofridsbarometern, då åtta av tio uppgav att de saknade rutin gällande förskolan och tre av fyra saknade det för grundskolan, är siffrorna alarmerade. Frågan har varit på agendan under flera år. Frågan har lyfts i media, och Unizon har även i andra undersökningar och politiskt påverkansarbete visat att många kommuner brister i arbetet för att säkerställa att barn som lever på kvinnojourer fullföljer sin skolplikt.

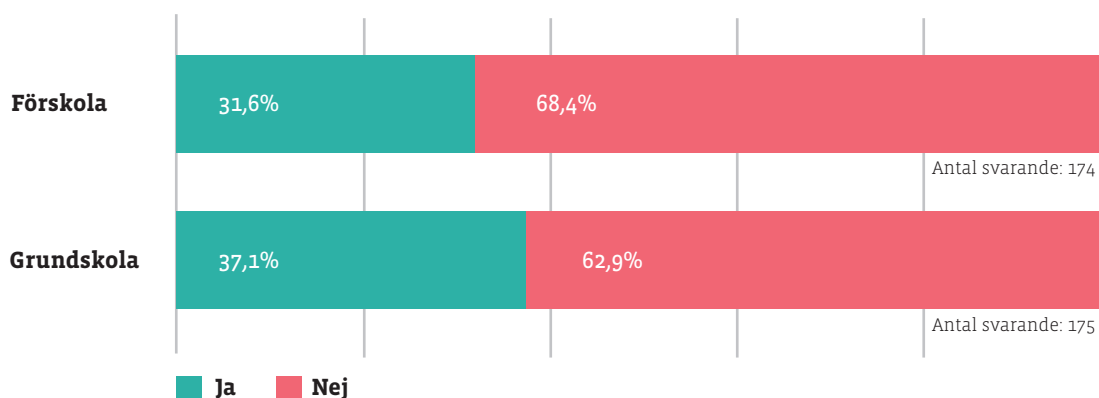
När barn upplevt våld och kommer till ett skyddat boende är det av yttersta vikt att barnet i den mån det går får fortsätta med de rutiner som ingår i barnets liv. Att få gå till förskolan eller skolan är centralt i de flesta barns liv. Majoriteten av de barn som vistas på kvinnojour kan tyvärr inte fortsätta att gå i sin tidigare förskola eller skola på grund av säkerhetsskäl. Då måste det finnas flexibla och snabba lösningar mellan kommunerna så att barnet i den utsträckning det är möjligt får ha samma rutiner som tidigare. Unizons kvinnojourer vittnar om att det många gånger blir en fråga mellan hemkommunen och vistelsekommunen vem som ska bära ansvaret för barnets skolgång, på grund av ekonomiska orsaker. Denna process kan dra ut på tiden och barnet hamnar då mellan stolarna. Detta är naturligtvis oacceptabelt.

Att missa skolan kan innebära stora konsekvenser, som att barnet hamnar efter eller måste gå om en årskurs. Det blir extra viktigt för barnets utveckling att skolgången säkras när

förhållandena hemma är osäkra. Att förutsättningarna blir så jämlika som möjligt genom barnens skolgång har understrukits genom att många skolor satt upp regler om att barn inte får frånvara på grund av att exempelvis familjen åker på semester. Att jämföra denna strikta närvaroplikt med avsaknaden av rutiner för att säkra gruppen barn som bor på skyddat boendes skolgång ger en bild av skeva prioriteringar. Även för de mindre barnen är det viktigt med kontinuitet. Är barnet van att gå på förskola bör detta behov tillgodoses.

Möjligheten att gå i förskola eller skola kan många gånger vara avgörande för ett barns hälsa och utveckling och ska inte reduceras till en fråga om ekonomiska resurser. I slutändan blir det dyrare för samhället i helhet. Tyvärr fungerar det fortfarande dåligt ute i landets kommuner. Skolplikten är ytterst ett kommunalt ansvar och det är därför av allra största vikt att kommuner säkerställer att barn som bor i skyddat boende får rätt till sin skolgång. Ett viktigt steg är att genom tydliga och skriftliga rutiner se till att barn garanteras skolgång.

Figur 11. Har kommunen en aktuell, skriftlig och på ledningsnivå beslutad rutin för att säkra skolgången för barn i skyddat boende?

”Sådan rutin finns sedan flera år tillbaka. I arbetet med att kvalitetssäkra vilka skyddade boenden som används är ett aktivt arbete med barnen och deras vardag och sammanhang i fokus.”

NYBRO KOMMUN

”Vi har en koordinator som jobbar gränsöverskridande mellan socialtjänst och skola. Hennes roll är att se till att dessa barn får tillgång till sin skolgång.”

LAHOLMS KOMMUN

” Vi ska just påbörja ett projekt med specialpedagog placerad vid socialtjänsten för att stötta våra barns skolgång.”

ÅMÅLS KOMMUN

”Kommunen har ingen skriftlig rutin, men grundskoleförvaltningen har avsatt medel för en lärartjänst som ska arbeta med att säkra skolgången för barn på skyddat boende. Även kvinnojourerna är erbjudna att använda tjänsten vid behov. Oftast har de inte det då de barn som finns där oftast inte har en hotbild i Malmö, men möjligheten finns.”

MALMÖ STAD

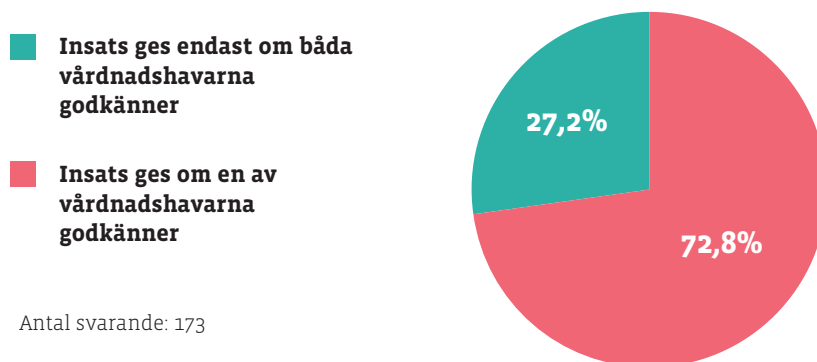
Drygt sju av tio kommuner beviljar insatser även om bara en vårdnadshavare godkänt

När en förälder utsatt den andra för våld är det vanligt att denna också utövar makt genom att motsätta sig att barnet får stöd. Det är ett sätt att förneka sina brott och samtidigt försvåra för barnets möjlighet att må bättre. Det drabbade barnet kan då inte få relevant hjälp och stöd. För detta har krävts att föräldrarna gemensamt begär denna hjälp. Alternativet är att den förälder som inser att barnet mår dåligt får söka och erhålla ensam vårdnad och därmed själv kan se till att barnet får hjälp, vilket är en process som tar tid.

För att komma runt detta gjordes en lagförändring i föräldrabalken 2012 om att socialtjänsten kan besluta att vidta åtgärder med hänsyn till barnets bästa utan båda vårdnadshavares samtycke. Det krävs inte längre lång väntan på förhandlingstider i domstol för att få frågan prövad. Åtgärderna kan gälla behandling av psykolog eller öppna former av behandling, utseende av kontaktperson och utredning.

Av undersökningen framgår att 73 procent av kommunerna beviljar insatser om bara en vårdnadshavare godkänner. 27 procent kräver godkännande från båda vårdnadshavarna. Resultaten pekar på att det kan ha skett en försämring jämfört med förra undersökningen, då uppgav 84 procent av kommunerna att de krävde en förälders medgivande och 16 procent krävde godkännande från båda vårdnadshavarna. Siffrorna tyder på att flera kommuner inte känner till lagförändringen eller väljer att inte tillämpa den. Det är anmärkningsvärt, särskilt ur ett barnperspektiv. Barn har rätt till stöd.

Figur 12. Under vilka förutsättningar beviljar ni insatser till barn under 18 år som upplevt pappas våld mot mamma där båda föräldrarna är vårdnadshavare?

Unizon uppmanar Sveriges kommuner att:

- **Säkerställa att barn som bor med sin mamma i skyddat boende aldrig ska behöva ha umgänge med en pappa eller styvpappa som utövar våld mot mamman och barnet.**
- **Ta snabbare interimistiska beslut om vårdnad, boende och umgänge när det finns misstanke om våld mot mamma.**
- **Säkerställa skolgång och förskolegång för barn som bor på kvinnojour.** Det måste finnas en skriftlig och på ledningsnivå beslutad rutin kring detta för att personal på socialtjänsten ska ordna med byte av skola efter flytt till kvinnojour, hemundervisning på jour eller skolskjuts till den gamla skolan eller förskolan.
- **Genomföra en obligatorisk utbildning och kunskapshöjning om barns behov av stöd och skydd för all personal inom skola, hälso- och sjukvården, socialtjänsten och rättsväsendet om hur våld påverkar barn och vilka konsekvenser det ger.**
- **Garantera att det finns personal och verksamheter med särskild kompetens för stöd och skydd av barn som upplever våld.** Kommuner måste upphöra att bryta mot socialtjänstlagen och ta ansvar för att barn får det stöd och skydd som de behöver och har rätt till. Att inte tillgodose barnets behov ger allvarliga konsekvenser på lång sikt.
- **Barn som upplevt våld ska beviljas insatser med bara den ena vårdnadshavarens samtycke.** Barns rätt till vård och stödinsatser ska garanteras. Den våldsutövande föräldern ska inte kunna motsätta sig detta eller på något sätt förhala eller försvåra stödinsatser till barnen. All personal måste känna till att ett barn har rätt att få stödsamtal även om pappa som har slagit mamma motsätter sig det.
- **Garantera rätten till långsiktig bostad för barn som tillsammans med sina mammor flytt undan våld.**

Kompetens, resurser och prioritet

En undersökning gjord av Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, (dåvarande Sveriges kommuner och landsting, SKL) där framgångsfaktorer i kvinnofridsarbetet⁷ har studerats visar på att det som gör kommuner framgångsrika inom området är kontinuerlig kompetensutveckling, tydliga och långsiktiga budgetar för arbetet och att det finns uppsatta mål som lyfts in i kommuneras ordinarie ledningsarbete.

Unizons undersökning visar att det fortfarande finns påtagliga brister i kommunernas systematiska arbete på området. Många kommuner saknar mätbara mål, en politiskt beslutad handlingsplan eller motsvarande, öronmärkta medel eller har inte utvärderat arbetet. Utan något av detta på plats är det svårt att veta om arbetet som bedrivs är effektivt, möter behoven och om det finns anledning att utveckla nya insatser. Framförallt tyder det på att frågan inte prioriteras. Mätbara mål och analys av hur väl insatserna möter behoven är dessutom två krav i Socialstyrelsens föreskrifter om våld i nära relationer.⁸

Brister i systematiskt arbete i många kommuner

Resultaten i Kvinnofridsbarometern 2021 visar att det finns brister i det systematiska arbetet på många håll. Drygt hälften av kommunerna uppger att det saknas mål för arbetet, och hälften av kommunerna har inte gjort någon utvärdering under de senaste två åren. Drygt sju av tio kommuner har däremot en politiskt beslutad handlingsplan för arbetet. För de som saknar mål blir dock handlingsplanerna svåra att följa upp.

För att åstadkomma en långsiktighet och effekt i arbetet krävs att kommunen öronmärker de egna resurser som avsätts inom området kvinnofrid. Drygt hälften uppger att de har öronmärkta medel för kommunens arbete, vilket är en något lägre andel än i förra undersökningen. Det kan dock vara så att ett antal av kommunerna här räknat in de statliga utvecklingsmedel de mottagit. Att kvinnofridsområdet på många håll saknar en egen budgetpost vittnar om att området fortfarande är lågt prioriterat.

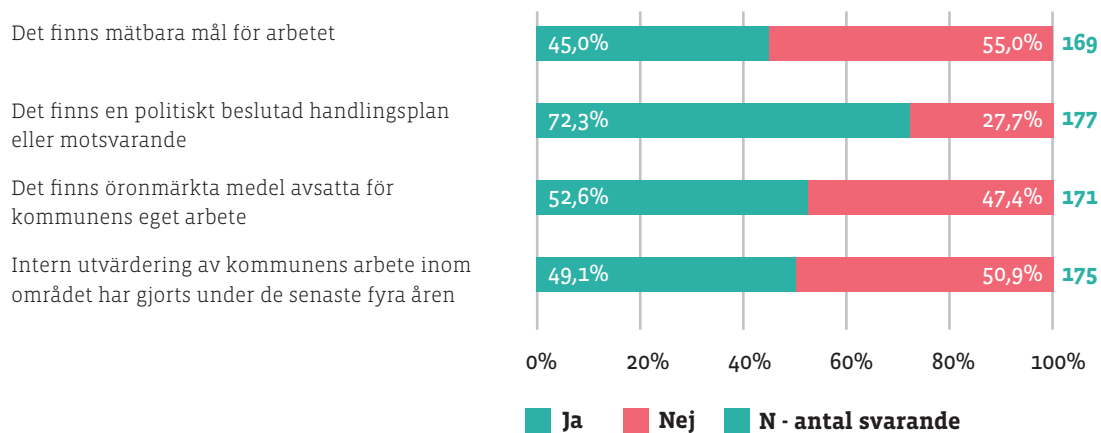
Nationellt sett har mäns våld mot kvinnor under lång tid varit ett område som ansetts viktigt att arbeta mot. Förutom de riktlinjer och förtydliganden som kommit från regeringens håll via Socialstyrelsen har även ekonomiska resurser satsats för att förbättra arbetet inom fältet. Utvecklingsmedel som är ämnade till att stötta upp kommunernas arbete i frågan började delas ut i mitten av 2000-talet och sedan 2016 kan kommuner rekvirera medel, vilket betyder att de kommuner som tackar ja får medel tilldelade enligt en fördelningsnyckel. De behöver alltså inte söka medel enligt tydliga mål och resultat, vilket förenklar och i sig torde öka långsiktigheten i kvinnofridsarbetet då de ekonomiska resurserna från staten blir mindre projektinriktade. 6 av 290 kommuner tackade nej till att rekvirera dessa medel 2020⁹. Med statliga medel har även små kommuner med mindre resurser möjlighet att genomföra förbättringar på kvinnofridsområdet.

7 Framgångsfaktorer i kvinnofridsarbetet – en undersökning av utvecklingen av arbetet mot våld i nära relationer. SKL:2016

8 SOSFS 2014:4

9 Socialstyrelsen Delredovisning av uppdraget att fördela utvecklingsmedel och ge kompetensstöd för arbete mot våld i nära relationer

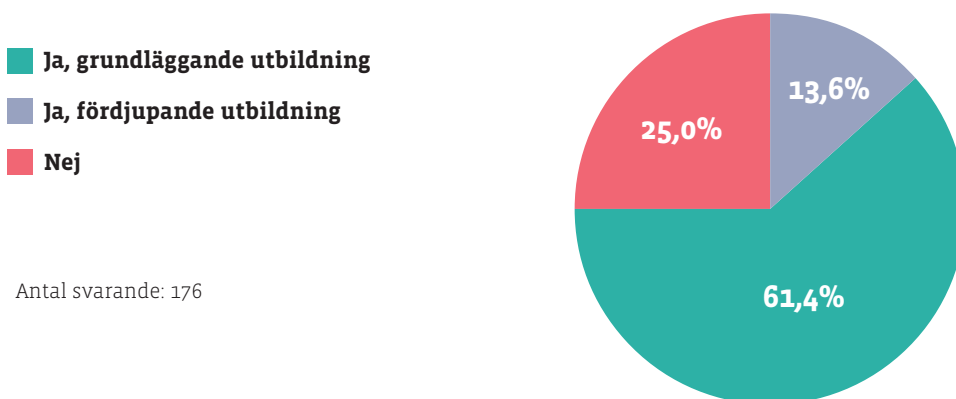
Figur 13. Vad av följande gäller för kommunens arbete med mäns våld mot kvinnor/våld i nära relationer?

Sju av tio socialchefer har gått utbildning inom området

Att den högsta chefen inom förvaltningen har kunskaper i mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är viktigt för utvecklingen av verksamheten och kan ses som ett tecken på att frågorna är prioriterade på högsta ledningsnivå. I 75 procent av kommunerna har socialchefen gått någon form av utbildning. Av dessa har 61 procent gått en grundläggande utbildning, och 13 procent har gått fördjupande utbildning. Samtidigt har var fjärde socialchef inte gått någon utbildning alls inom området.

Figur 14. Har socialchef eller motsvarande gått utbildning om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer?

En av tio kommuner saknar helt en funktion för kvinnofridsarbete

Resultaten visar att det i var tionde kommun inte finns någon funktion som ansvarar för kvinnofridsfrågor. Dessa 20 kommuner har svarat att de varken har en kvinnofridshandläggare, kvinnofridssamordnare eller ett kvinnofridsteam sammansatt av personal som på olika sätt behandlar dessa frågor. Resultatet visar att flera kommuner därmed negligerar att det finns problem med våldsutsatthet och att ett fokuserat arbete behövs för skydd och stöd. Detta innebär en stor rättsosäkerhet för våldsutsatta kvinnor och barn i flera kommuner.

Ungefär hälften av kommunerna har team eller samordnare och handläggare, vilket enligt Unizon ger en god organisatorisk struktur för arbetet. Samtidigt visar resultaten att drygt var fjärde kommun bara har handläggare, och inget kvinnofridsteam eller kvinnofridssamordnare. Det innebär att dessa kommuner saknar en funktion som har ett övergripande strategiskt ansvar för att driva arbetet framåt.

Hälften saknar permanent kvinnofridssamordnare

För att kommuner ska kunna erbjuda adekvat stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som upplevt våld är funktionen kvinnofridssamordnare¹⁰ avgörande. Unizons medlemmar framhåller detta och det bekräftas även i en rapport av Länsstyrelsen Stockholm där kommuner själva har gett uttryck för det¹¹. Av rapporten framgick att kvinnofridssamordnare leder till ett bättre stöd för utsatta barn och vuxna och att funktionen uppfattas som mycket positivt av externa samverkansparter, såsom polis och kvinnojourer. Trots det saknar nära hälften av kommunerna en tillsvidareanställd kvinnofridsamordnare. I och med att vissa kommuner har projektanställda samordnare är det totalt 56 procent som har någon form av samordnare.

Generellt sett finns det ingen enhet inom socialtjänsten som arbetar specifikt med våld, vilket gör samordningen avgörande. Kvinnofridssamordnaren har visat sig vara en framgångsfaktor för kommunernas arbete mot våld i nära relationer¹², och bör följaktligen finnas i ett längre perspektiv så länge som kommuner uppvisar allvarliga brister¹³ i sitt arbete. Att ha en kvinnofridssamordnare är också ett bra sätt att säkerställa ett samordnat arbete mot våld i nära relationer.

Hälften av kommunerna saknar kvinnofridsteam

En organisation med tydliga ansvarsområden och särskilda funktioner som driver kvinnofridsarbetet är en viktig grund för ett framgångsrikt arbete. Att genom kvinnofridsteam samla ansvaret för exempelvis utredning av stödbehov och skyddade boenden eller praktisk hjälp, samtal och uppföljning för våldsutsatta kvinnor är ett bra sätt att organisera arbetet. Endast drygt hälften av kommunerna svarar att de har kvinnofridsteam.

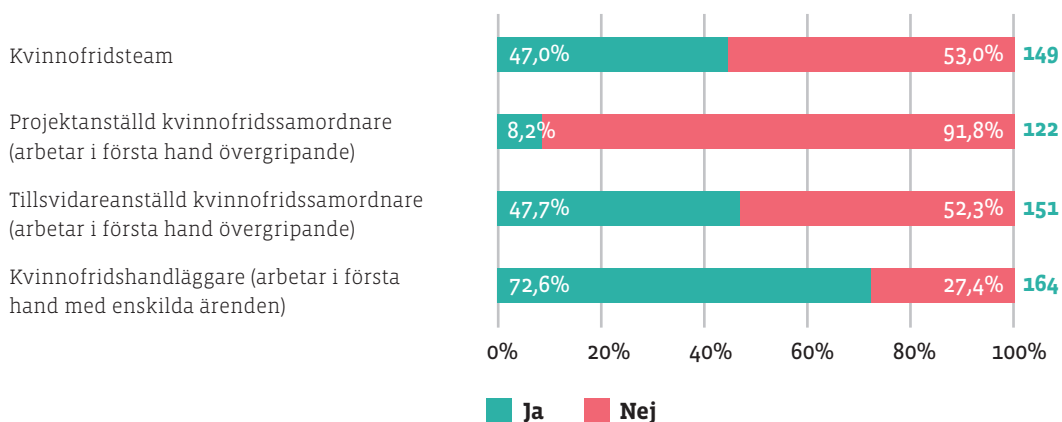
10 Funktionen beskrivs som ett stöd i samordningen av insatser för att motverka mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer och brukar ansvara för utvecklingsarbete och se till att övergripande rutiner, avtal, kartläggningar av behov och intern och extern samverkan finns på plats och fungerar.

11 *Kvinnofridssamordnare - utredning av en nyckelfunktion, 2014-13*, Stockholm: Länsstyrelsen Stockholm; 2014

12 Ibid

13 *Våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld - Alla kommuners ansvar*. Stockholm; Socialstyrelsen och Länsstyrelserna: 2009 och *Våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld, Slutrapport från en nationell tillsyn 2012-2013*, Inspektionen för vård och omsorg (IVO): 2014.

Figur 15. Vilka av följande funktioner har kommunen inom området mäns våld mot kvinnor/våld i nära relationer?

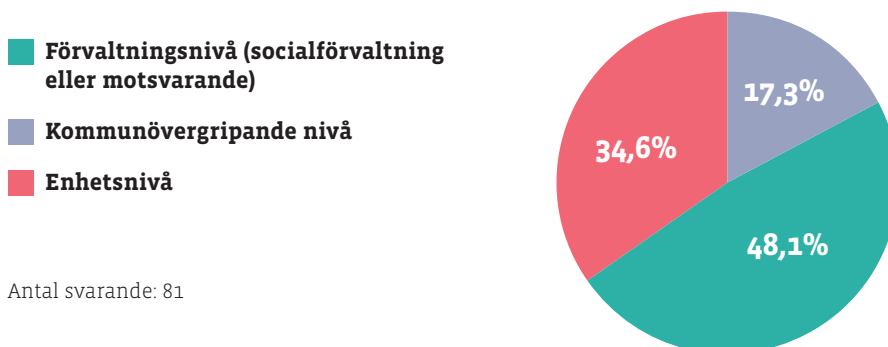
Kvinnofridssamordnare på kommunövergripande nivå en framgångsfaktor

Länsstyrelsen framförde också i ovan nämnda rapport att det medför stora fördelar om kvinnofridssamordnaren har en övergripande placering på antingen kommun- eller förvaltningsnivå. Närmare tillgång till beslutsfattande chefer gör det enklare att driva ett förändringsarbete. En övergripande placering ger också sakfrågan större legitimitet.

Resultaten i denna undersökning visar att samordnaren finns på förvaltningsnivå i nära hälften av de kommuner som har denna funktion. Nära två av tio har en kvinnofridssamordnare som arbetar kommunövergripande vilket betyder att kommunen har en hög prioritering av frågan. Denna andel har ökat jämfört med 2019 års undersökning, då var tionde kommun uppgav att samordnaren arbetade kommunövergripande.

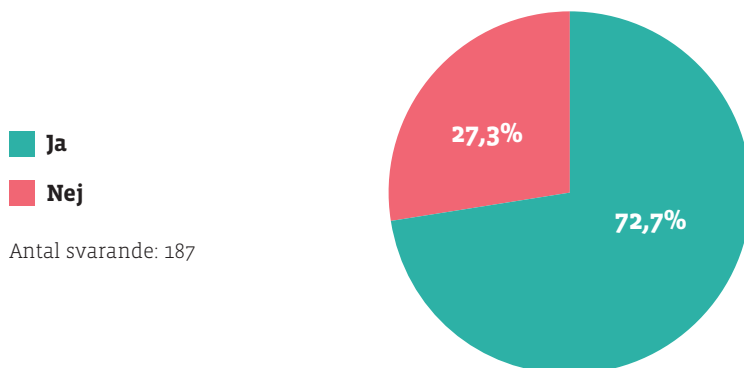
Drygt var tredje kommun har en samordnare som endast jobbar på enhetsnivå. Dessa kommuner bör omgående se till att placera samordnaren på en högre nivå i organisationen.

Figur 16. På vilken nivå inom kommunen är kvinnofridssamordnaren placerad (endast de som har svarat att de har samordnare)

Antal svarande: 81

Figur 17. Har kommunen en vägledning eller motsvarande för att rutinmässigt ställa frågor om våld inom socialtjänstens olika verksamheter?

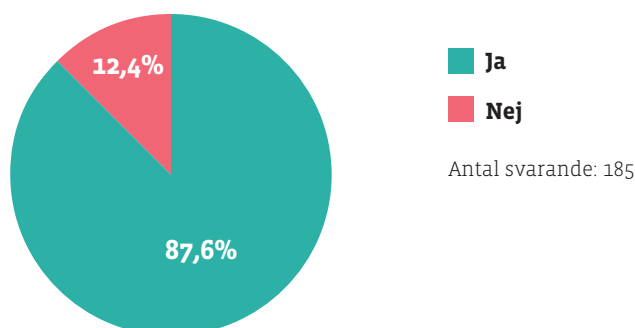

Nära tre av tio kommuner saknar rutin för att ställa frågor om våld inom socialtjänsten

Många våldsutsatta kvinnor söker stöd och vård hos socialtjänst och hälso- och sjukvården utan att ange våld som egentlig bakomliggande orsak. Därför är det av stor vikt att rutinmässigt ställa frågor om våld för att upptäcka utsattheten. Drygt sju av tio kommuner uppger att de har en vägledning eller motsvarande för att rutinmässigt ställa frågor om våld inom socialtjänstens olika verksamheter. Jämfört med Kvinnofridsbarometern 2015 har en förbättring skett, endast fyra av tio kommuner svarade då att de hade vägledning.

Om insatser kan sättas in tidigt så kan mycket lidande undvikas. Ett sätt att tidigt identifiera tecken på om våld i nära relationer förekommer är att rutinmässigt ställa frågor kring våld inom alla socialtjänstens verksamheter. Detta är också något som tas upp i Socialstyrelsens vägledning *Att vilja se, vilja veta och att våga fråga – vägledning för att öka förutsättningarna att upptäcka våldsutsatthet* (2014).

Figur 18. Säkerställer kommunen att alla medarbetare inom socialtjänsten har grundläggande kunskaper om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer?

”Vi har egen internutbildning som alla ska gå. 2 dagar våld i nära relation, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. 1 dag fördjupning barn/ ungdomar”

”Kommunfullmäktige har beslutat att alla kommunanställda skall få utbildning om våld i nära relation. Inom socialtjänsten pågår regelbundna utbildningsinsatser för att alla skall ha grundläggande kunskaper.”

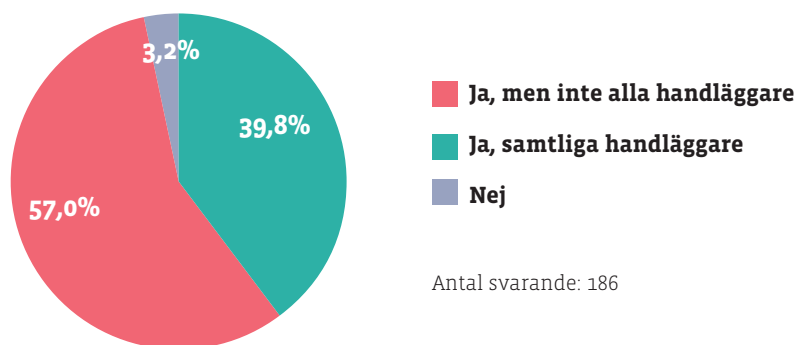
NYKÖPINGS KOMMUN

Nära nio av tio säkerställer att alla medarbetare har grundläggande kunskaper

Ett annat sätt att förbättra möjligheterna att tidigt upptäcka våld är att alla inom socialförvaltningen har grundläggande kompetens när det gäller frågor som rör mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. En sådan grundläggande kompetens är också en viktig förutsättning för ett kvalitativt och effektivt arbete med frågorna.

Nära nio av tio kommuner uppger att de säkerställer att alla medarbetare inom socialtjänsten har grundläggande kunskaper om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation. Av kommenterarna framgår att ambitionerna varierar. Många kommuner har kurser för nyanställda, en del samarbetar med andra kommuner och i något fall sker vidareutbildningen på högskola. En stor andel uppger att utbildningen är webbaserad. Många uppger att de har återkommande utbildningstillfällen.

Figur 19. Har handläggare som utreder behov hos våldsutsatta kvinnor och barn som upplevt våld och förövare gått fördjupande utbildningar om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer?

Samtliga kvinnofridshandläggare har gått fördjupade utbildningar i fyra av tio kommuner

Att de handläggare som utreder behov hos våldsutsatta kvinnor och barn som upplevt våld samt har gått fördjupande utbildningar inom området är en förutsättning för att rätt stöd och insatser ska kunna ges. Endast fyra av tio kommuner uppger att samtliga kvinnofridshandläggare gått fördjupad utbildning.

Nära sex av tio kommuner uppger att fördjupad utbildning genomförts, men att den inte omfattat alla handläggare. I tre procent av kommunerna har handläggare inom området inte gått fördjupad utbildning alls.

Resultaten är att betrakta som anmärkningsvärda. De handläggare som är inriktade på att utreda frågor som rör mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer måste ha fördjupade kunskaper inom ämnet. De kunskaper som handläggare har med sig från högskolan är inte på något sätt tillräckliga för att hantera komplexa frågor som rör våld.

Unizon uppmanar Sveriges kommuner att:

- **Skriva in kvinnofrid som ett eget budgetområde i kommunens budget.** Det måste finnas ekonomiska resurser till arbetet för att det ska genomföras och följas upp.
- **Ta fram och tillämpa mätbara mål för kvinnofridsarbete i handlingsplaner för mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.** För att veta om det arbete som genomförs uppfyller sitt syfte måste det finnas fastställda mål som går att utvärdera. Utvärderingar ska göras i samråd med inblandade parter såsom kvinnojourer, tjejjourer och ungdomsjourer. Även exempelvis polis, skola, hälso- och sjukvården bör vara delaktiga eftersom de också är en del i stödkedjan.
- **Inrätta permanenta funktioner för kvinnofrid på minst förvaltningsnivå eller kommunövergripande nivå.** Kvinnofridssamordnarnas funktion har visat sig vara en framgångsfaktor för kommunernas arbete med våld i nära relationer och bör därför permanentas istället för att finnas som projekt. För att undvika att arbetet blir personbundet bör kommunerna därtill ha en sammansättning av handläggare eller team som har kunskap i kvinnofrid.
- **Säkerställa att alla medarbetare och socialchefer har grundläggande kunskap om våld.** Eftersom en våldsutsatt kvinna, hennes barn och förövare kan ha kontakt med socialtjänst av andra angivna skäl än våld så är det viktigt att oavsett om personalen arbetar med äldreomsorg, funktionsnedsättning eller ekonomiskt bistånd kan identifiera varningstecken om våld. Förvaltningarna måste också samarbeta för att kvinnor och barn ska få bästa möjliga stöd.
- **Ha vägledning för att rutinmässigt ställa frågor om våld inom socialtjänstens olika verksamheter.** Många våldsutsatta kvinnor söker stöd och skydd hos socialtjänst utan att ange våld som egentlig orsak. För att upptäcka dessa är det avgörande att rutinmässigt ställa frågor om våld och ha en vägledning kring att agera utifrån det svar kvinnan ger.
- **Garantera att handläggare med särskilt utredningsansvar för våldsutsatta kvinnor, barn och förövare, gått vidareutbildning om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.** Det är rättsosäkert att den person inom socialtjänsten som ska vara specialist på området inte har fördjupad kunskap om våld.

Pandemins påverkan

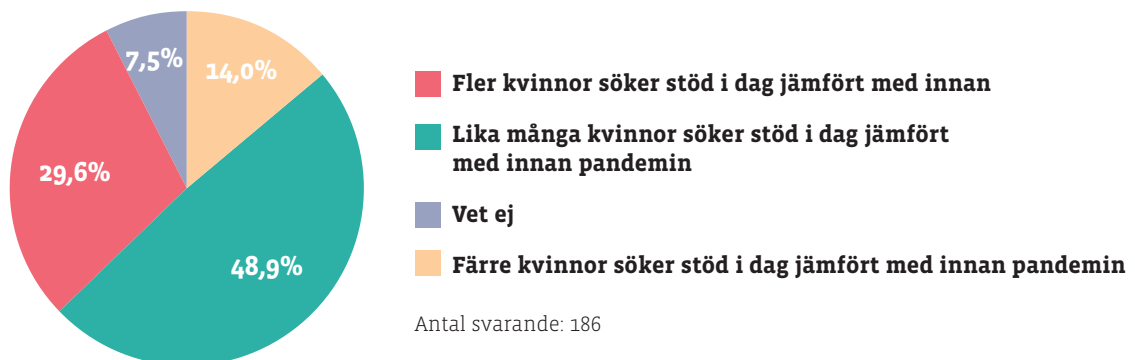
År 2020 kommer vi alla minnas på grund av Covid-19. FN uppskattar att våldet mot kvinnor ökat med 20-30 procent under pandemin, och det finns inga indikationer på att det skulle se annorlunda ut i Sverige. I en undersökning i Dagens Nyheter december 2020 uppgav var tredje kommun att våldet ökat. I samband med enkäten för Kvinnofridsbarometern 2021 ställdes frågor om pandemins påverkan på kommunernas arbete mot mäns våld mot kvinnor.

Fler kvinnor har sökt stöd av kommunen under pandemin

Nära hälften av kommunerna uppger att det är lika många kvinnor som söker stöd i dag jämfört med innan pandemin. Däremot uppger nära tre av tio att det är fler kvinnor som söker stöd i dag. Detta bör sättas i relation till att endast 14 procent uppger att det är färre kvinnor som har sökt stöd. Av kommenterarna framgår att förändringar i antalet sökande i några fall har andra orsaker, och många uppger att det är svårt att se om ökningen har koppling till pandemin.

Sammantaget innebär dock resultatet att fler sökt stöd från kommunerna under pandemin jämfört med innan. Antal kvinnor som söker stöd hos kommunen är en indikator på förekomsten av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Resultaten visar att hur många som vänder sig till kommunen. Hur pandemin har påverkat förekomsten av våld är för tidigt att säga. Det är tänkbart att fler kommer att söka stöd efter pandemin. Så är det exempelvis när det handlar om sjukskrivningar. Sjukfrånvaron, framför allt i form av lång frånvaro, är inte som högst under en kris enligt forskningen. I stället visar den sig i statistiken senare. Även om det rör sig om skilda frågor finns all anledning för kommunerna att noga bevaka utvecklingen framöver, och prioritera att ställa frågor om våld och genomföra förebyggande insatser.

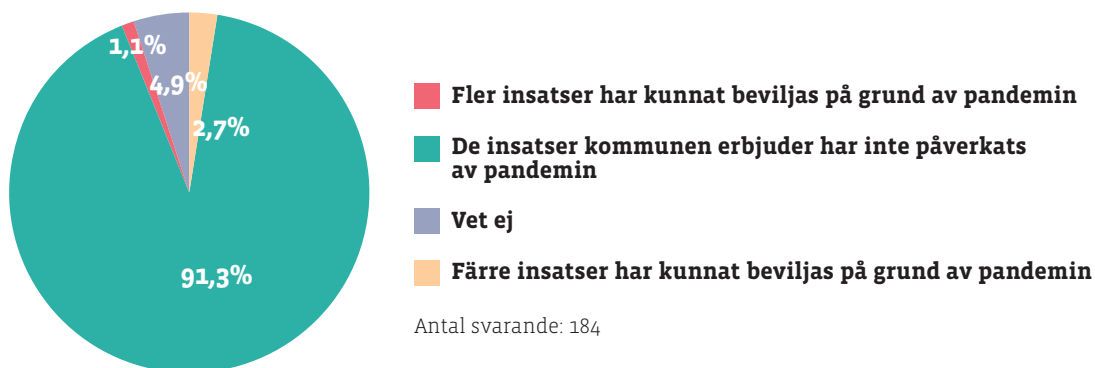
Figur 20. Har antalet kvinnor utsatta för våld som söker stöd hos kommunen minskat eller ökat under pandemin jämfört med innan?

Kommunerna uppger att pandemin inte påverkat möjligheten att erbjuda insatser

De allra flesta kommuner, drygt nio av tio, uppger att de insatser som kommunen erbjuder till kvinnor som utsatts för våld inte påverkats av pandemin. I ett fåtal kommuner har fler eller färre insatser beviljats. Av kommentarerna framgår att kontakter i många fall skett digitalt, vilket pekar på att kommunerna har fortsatt att erbjuda insatser men gjort det på nya sätt jämfört med tidigare.

Figur 21. Har pandemin påverkat kommunens möjligheter att erbjuda insatser till kvinnor som utsatts för våld?

Unizon och Unizons jourer upplevde dock tvärtom i början av pandemin en sorts paralysering hos socialtjänsten och att mycket arbete ställdes in, både akuta stödärenden och skyddsärenden, men också förebyggande arbete som socialtjänsten ska göra på systematisk och löpande nivå. Viktiga föreläsningar och utbildningssatsningar ställdes in.

Unizons kvinnojourer kunde se hur kvinnor i stödverksamheten föll mellan stolarna, fick vänta på beslut som påverkade vardagen, och mädde ännu sämre. Kvinnojourerna blev inte längre inbjudna till möten med socialtjänsten när fysiska möten ställdes in på grund av pandemin, och detta skedde utan att man ordnade med alternativ såsom ett samtal, en chatt, eller ett videomöte istället.

Unizon under pandemin

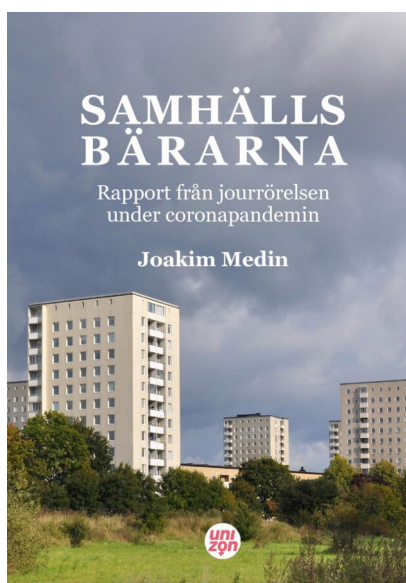
När stora delar av samhället stängde ned gick Unizon och Unizons jourer ut brett med att vi hade öppet och fortsätter vårt arbete med att stötta och skydda, vi har öppet och vi finns här. Vi uppmärksammade myndigheter, regering och Sveriges Kommuner och Regioner på att kvinnor och barn är riskgrupp i en pandemi och att jourerna är samhällsbärande verksamheter.

Unizon försåg direkt jourerna med chattverktyg för att kunna nå fler, tjejjourer och ungdomsjourer hade inledningsvis en ökning med 20-40 % i chatten. Under 2020 ökade Unizons jourers stödkontakter till nära 140 000 kontakttillfällen, samtidigt minskade antalet dygn kvinnor i snitt fick placering på jourernas skyddade boenden till 55 dygn 2020, jämfört med 63 dygn 2019. Det är kommunernas socialtjänst som beviljar placering på skyddat boende.

Kvinnor och barn måste skyddas när samhällets smittskyddsinsatser innebär isolering och karantän. När restriktioner hävs måste samhällets beredskap vara fullständig.

Unizon uppmanar Sveriges kommuner att:

- **Hålla fortsatt fokus på kvinnors och barns utsatthet**, när restriktioner släpper kommer mer våld bli synligt. Samhällets beredskap för detta måste vara fullständig. Socialtjänst, vård, skola, myndigheter, rättsväsende och civilsamhälle måste kraftsamla för att kunna möta stödbehovet och hålla män ansvariga.
- **Socialtjänsten i landets kommuner måste bevilja och bekosta** placeringar på skyddat boende. Vi tolkar det som att nåsögat för kvinnor och barn att få skydd ute i landets kommuner har blivit mycket mindre. Att bo i skyddat boende kostar pengar för kommunen och det måste få kosta pengar. Kvinnor och barn får inte det skydd de har rätt till. De får inte en praktisk möjlighet att starta ett nytt liv. Så kan vi inte ha det i en välfärdsstat som Sverige. Kvinnofrid måste få kosta!
- **Jämställdhetsintegrera fortsatt krisberedskap**. Kvinnor måste ha en självklar plats vid de beslutsfattande borden.
- **Kroka arm** och bjud in er lokala jour i post-pandemiarbetet.

I slutet av 2020 rapporterades det att en tredjedel av alla svenska kommuner sett en ökning av våld i hemmet under coronapandemin. Unizons journaler varnade för en sådan ökning redan när pandemin bröt ut. När coronaviruset började spridas i Sverige skalade jourrörelsen upp, ställde om och anpassade sin verksamhet efter den nya verkligheten.

Journalist Joakim Medin fick hösten 2020 i uppdrag av Unizon att göra en Sverigeresa för att rapportera om den praktiska verklighet kvinnorrörelsen levte i under pandemiåret 2020. Ett år när dess arbete visat sig bli mer samhällsbärande än någonsin. Resultatet är boken Samhällsbärarna, med intervjuer med 20 av Unizons medlemsorganisationer och ordförande Olga Persson.

Källförteckning

Anvisningar för att rekvidera utvecklingsmedel för 2017 för att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer och stöd till våldsutsatta kvinnor och barn m.m. Dnr 9.1-4005/2016, Socialstyrelsen; 2016

Anvisningar för blanketten Ansökan om utvecklingsmedel för att kvalitetsutveckla socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer, Dnr 12341/2012, Socialstyrelsen; 2012

Anvisningar för kommuner och stadsdelsförvaltningar som söker medel för 2013 för att kvalitetsutveckla socialtjänstens arbete för våldsutsatta kvinnor, barn som bevittnat våld och våldsutövare, Dnr 6.2.4-53074/2012, Socialstyrelsen; 2012

Anvisningar för kommuner och stadsdelsförvaltningar som söker medel för 2014 för att kvalitetsutveckla socialtjänstens arbete för våldsutsatta kvinnor, barn som bevittnat/ utsatts för våld och våldsutövare, Dnr 39428/2013, Socialstyrelsen; 2013

Att vilja se, vilja veta och att våga fråga – vägledning för att öka förutsättningarna att upptäcka våldsutsatthet, Stockholm: Socialstyrelsen; 2014

Barn som bevittnat våld mot mamma – en studie om kvinnor och barn som vistas på kvinnojourer i Göteborg, Almqvist, K & Broberg, A, Göteborg; Göteborg stad: 2004

Beskrivning och utvärdering av ideella kvinnojourer, Karolinska Institutet: 2010

Bostadsmarknadenkäten 2021, Boverket 2021.

Brott i nära relationer, Stockholm: Brottsförebyggande rådet; 2014:8

Ett steg på vägen - en undersökning av kommunernas förebyggande arbetet mot mäns våld mot kvinnor, Stockholm: MÅN och Unizon; 2020

Folkhälsan i Sverige, årsrapport 2013, Stockholm: Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten; 2013

Framgångsfaktorer i kvinnofridsarbetet – en undersökning av utvecklingen av arbetet mot våld i nära relationer i kommuner. Stockholm: Sveriges kommuner och landsting; 2016

Fristad från våld, Stockholm: Socialstyrelsen; 2013

Hjältar och monster, Stockholm: Ungdomsstyrelsen; 2013

Kvinnofridsbarometern 2015, Stockholm: Unizon; 2015

Kvinnofridsbarometern 2017, Stockholm: Unizon; 2017

Kvinnofridsbarometern 2019, Stockholm: Unizon; 2019

Kvinnofridsamordnare – utredning av en nyckelfunktion, 2014:13, Stockholm: Länsstyrelsen Stockholm; 2014

Nationella Trygghetsundersökningen 2020, Brottsförebyggande rådet, BRÅ, 2020.

SOSFS 2014:4, Föreskrifter och allmänna råd, Våld i nära relation, Stockholm: Socialstyrelsen; 2014

SOU 1995:60 Kvinnofrid. Betänkande av kvinnovåldskommissionen

Skyddat boende för våldsutsatta personer 2011:6, Stockholm: Länsstyrelsen i Stockholms län; 2011

Tack för att ni frågar, Stockholm: Socialstyrelsen; 2002

Våld och hälsa. En befolkningsundersökning om kvinnors och mäns våldsutsatthet samt kopplingen till hälsa. Uppsala; Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK: 2014

Våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld – Alla kommuners ansvar. Stockholm; Socialstyrelsen och Länsstyrelserna: 2009

Våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld, Slutrapport från en nationell tillsyn 2012–2013, Inspektionen för vård och omsorg (IVO): 2014

Rankning för Sveriges kommuner

Kommun	Län	Rankning	2019	2017	2015
Trollhättans stad	Västra Götalands län	1	1	1	6
Eskilstuna kommun	Södermanlands län	2	100	55	*
Västerås stad	Västmanlands län	3	*	10	11
Kristianstads kommun	Skåne län	3	*	5	6
Krokoms kommun	Jämtlands län	5	100	58	*
Karlstads kommun	Värmlands län	5	4	11	9
Göteborgs stad	Västra Götalands län	7	5	*	69
Karlshamns kommun	Blekinge län	8	40	*	195
Nyköpings kommun	Södermanlands län	8	7	*	5
Norrköpings kommun	Östergötlands län	10	*	56	157
Sölvesborgs kommun	Blekinge län	11	16	159	168
Sala kommun	Västmanlands län	12	100	*	*
Lunds kommun	Skåne län	12	10	32	*
Sollentuna kommun	Stockholms län	14	21	*	*
Örebro kommun	Örebro län	14	12	69	54
Helsingborgs kommun	Skåne län	16	50	66	119
Ydre kommun	Östergötlands län	16	*	*	196
Gävle kommun	Gävleborgs län	16	*	18	46
Mölnadalens kommun	Västra Götalands län	19	68	72	29
Stockholms stad	Stockholms län	19	37	69	26
Strängnäs kommun	Södermanlands län	21	16	21	140
Jönköpings kommun	Jönköpings län	21	5	21	90
Huddinge kommun	Stockholms län	23	*	21	46
Vellinge kommun	Skåne län	24	*	*	*
Gislaveds kommun	Jönköpings län	25	77	41	74
Ludvika kommun	Dalarnas län	26	22	6	163
Borås stad	Västra Götalands län	26	22	100	26
Nynäshamns kommun	Stockholms län	26	62	*	*
Arvika kommun	Värmlands län	29	58	109	*
Sundbybergs stad	Stockholms län	30	40	97	34
Karlskrona kommun	Blekinge län	30	50	*	*
Luleå kommun	Norrbottnens län	32	39	*	46
Falköpings kommun	Västra Götalands län	33	15	21	8
Laholms kommun	Hallands län	33	118	*	*
Köpings kommun	Västmanlands län	33	77	*	74
Skellefteå kommun	Västerbottens län	33	50	13	4
Mörbylånga kommun	Kalmar län	37	*	*	*
Södertälje kommun	Stockholms län	38	10	*	82
Eslövs kommun	Skåne län	38	14	26	*
Lilla Edets kommun	Västra Götalands län	40	70	*	*
Lidköpings kommun	Västra Götalands län	40	62	*	*
Lidingö Stad	Stockholms län	40	96	*	113
Haninge kommun	Stockholms län	43	50	*	119
Härnösands kommun	Västernorrlands län	43	77	42	98
Tanums kommun	Västra Götalands län	43	170	*	*
Sigtuna kommun	Stockholms län	46	2	15	*
Surahammars kommun	Västmanlands län	46	62	42	180
Härryda kommun	Västra Götalands län	46	84	27	154
Malmö stad	Skåne län	49	28	15	12

* Deltog ej

Kommun	Län	Rankning	2019	2017	2015
Smedjebackens kommun	Dalarnas län	49	120	72	90
Heby kommun	Uppsala län	51	123	*	90
Munkfors kommun	Värmlands län	51	*	*	*
Sjöbo kommun	Skåne län	51	*	35	44
Arjeplogs kommun	Norrbottnens län	51	*	29	138
Linköpings kommun	Östergötlands län	51	77	7	90
Bodens kommun	Norrbottnens län	56	22	42	65
Borlänge kommun	Dalarnas län	57	58	109	*
Ängelholms kommun	Skåne län	57	96	*	*
Grums kommun	Värmlands län	57	33	31	59
Örnsköldsviks kommun	Västernorrlands län	57	*	*	90
Sävsjö kommun	Jönköpings län	57	*	80	*
Järfälla kommun	Stockholms län	62	144	*	108
Vårgårda kommun	Västra Götalands län	62	40	*	*
Fagersta kommun	Västmanlands län	62	50	93	54
Hässleholms kommun	Skåne län	62	70	15	21
Lycksele kommun	Västerbottens län	66	*	156	*
Skövde kommun	Västra Götalands län	66	50	32	21
Vallentuna kommun	Stockholms län	66	*	*	187
Hörby kommun	Skåne län	66	9	9	17
Simrishamns kommun	Skåne län	70	50	*	34
Täby kommun	Stockholms län	70	113	85	140
Mora kommun	Dalarnas län	70	113	38	176
Piteå kommun	Norrbottnens län	70	163	69	82
Höganäs kommun	Skåne län	70	167	*	87
Vimmerby kommun	Kalmar län	75	16	152	43
Torsås kommun	Kalmar län	75	129	*	*
Kalix kommun	Norrbottnens län	75	*	*	21
Alvesta kommun	Kronobergs län	75	74	95	*
Arboga kommun	Västmanlands län	75	129	20	95
Salems kommun	Stockholms län	80	20	80	149
Habo kommun	Jönköpings län	81	139	114	*
Haparanda stad	Norrbottnens län	81	*	*	149
Ljusnarsbergs kommun	Örebro län	81	158	147	193
Tjörns kommun	Västra Götalands län	81	77	*	95
Ljusdals kommun	Gävleborgs län	85	129	58	98
Gnesta kommun	Södermanlands län	85	157	*	98
Kristinehamns kommun	Värmlands län	85	33	3	17
Nordmalings kommun	Västerbottens län	88	171	*	126
Skurups kommun	Skåne län	88	*	123	34
Kungsörs kommun	Västmanlands län	88	*	*	128
Mullsjö kommun	Jönköpings län	88	*	*	87
Katrineholms kommun	Södermanlands län	92	*	14	10
Töreboda kommun	Västra Götalands län	93	33	80	118
Markaryds kommun	Kronobergs län	93	*	120	98
Upplands-Bro kommun	Stockholms län	95	123	116	*
Nykvarns kommun	Stockholms län	96	*	*	74
Aneby kommun	Jönköpings län	96	*	123	133
Ljungby kommun	Kronobergs län	96	*	58	119
Dalarnas län	Leksands kommun	96	110	54	*
Hallands län	Varbergs kommun	100	47	77	20
Västra Götalands län	Åmåls kommun	100	*	30	131
Dalarnas län	Orsa kommun	100	110	51	191
Västra Götalands län	Tidaholms kommun	103	67	*	140

* Deltog ej

Kommun	Län	Rankning	2019	2017	2015
Falu kommun	Dalarnas län	103	92	18	119
Vansbro kommun	Dalarnas län	103	176	*	74
Ekerö kommun	Stockholms län	103	144	*	181
Älvsbyns kommun	Norrbottnens län	103	165	*	*
Vetlanda kommun	Jönköpings län	103	*	109	140
Värnamo kommun	Jönköpings län	103	*	*	87
Trosa kommun	Södermanlands län	103	91	*	*
Hylte kommun	Hallands län	111	*	120	176
Landskrona kommun	Skåne län	111	*	*	119
Strömstads kommun	Västra Götalands län	113	74	77	182
Åre kommun	Jämtlands län	113	*	38	65
Ödeshögs kommun	Östergötlands län	113	120	*	*
Älvkarleby kommun	Uppsala län	113	175	144	*
Tingsryds kommun	Kronobergs län	113	*	154	*
Värmdö kommun	Stockholms län	113	*	*	108
Sunne kommun	Värmlands län	119	92	*	170
Filipstads kommun	Värmlands län	120	86	72	128
Strömsunds kommun	Jämtlands län	120	*	97	*
Storfors kommun	Värmlands län	120	149	*	157
Staffanstorps kommun	Skåne län	120	137	100	34
Svenljunga kommun	Västra Götalands län	120	*	116	54
Uddevalle kommun	Västra Götalands län	125	*	*	69
Österåkers kommun	Stockholms län	125	*	*	154
Tierps kommun	Uppsala län	127	158	*	149
Botkyrka kommun	Stockholms län	127	28	38	46
Flens kommun	Södermanlands län	127	16	55	69
Nybro kommun	Kalmar län	127	*	*	42
Vindelns kommun	Västerbottens län	127	*	*	*
Vänersborgs kommun	Västra Götalands län	127	86	*	65
Åsele kommun	Västerbottens län	133	96	97	*
Åstorps kommun	Skåne län	133	*	*	82
Avesta kommun	Dalarnas län	135	*	*	173
Malungs kommun	Dalarnas län	135	*	*	*
Lomma kommun	Skåne län	135	*	136	176
Timrå kommun	Västernorrlands län	135	*	132	140
Hudiksvalls kommun	Gävleborgs län	135	22	42	46
Mjölby kommun	Östergötlands län	140	*	63	12
Enköpings kommun	Uppsala län	140	50	*	*
Gnosjö kommun	Jönköpings län	140	171	*	98
Oskarshamns kommun	Kalmar län	143	70	103	*
Bromölla kommun	Skåne län	143	*	*	113
Askersunds kommun	Örebro län	143	129	123	149
Marks kommun	Västra Götalands län	143	27	129	32
Ovanåkers kommun	Gävleborgs län	147	92	*	*
Älvdalens kommun	Dalarnas län	148	*	65	199
Sorsele kommun	Västerbottens län	149	*	129	140
Vara kommun	Västra Götalands län	149	*	*	108
Osby kommun	Skåne län	149	*	*	140
Kungsbacka kommun	Hallands län	149	104	93	54
Mönsterås kommun	Kalmar län	149	*	*	176
Storumans kommun	Västerbottens län	154	144	25	133

* Deltog ej

Kommun	Län	Rankning	2019	2017	2015
Karlskoga kommun	Örebro län	154	*	51	172
Danderyds kommun	Stockholms län	156	74	51	34
Sätters kommun	Dalarnas län	156	77	42	34
Grästorps kommun	Västra Götalands län	156	113	139	*
Tyresö kommun	Stockholms län	159	139	139	46
Skinnskattebergs kommun	Västmanlands län	159	*	*	*
Lysekils kommun	Västra Götalands län	159	142	*	182
Olofströms kommun	Blekinge län	162	40	*	98
Norbergs kommun	Västmanlands län	163	96	107	198
Götene kommun	Västra Götalands län	163	153	*	119
Svedala kommun	Skåne län	165	129	50	187
Trelleborgs kommun	Skåne län	166	123	136	59
Ronneby kommun	Blekinge län	167	37	2	1
Valdemarsviks kommun	Östergötlands län	167	100	34	200
Övertorneå kommun	Norrbottnens län	167	*	*	164
Kils kommun	Värmlands län	170	47	*	*
Robertsfors kommun	Västerbottens län	170	139	100	*
Vingåkers kommun	Södermanlands län	170	*	*	98
Klippans kommun	Skåne län	173	*	*	196
Gagnefs kommun	Dalarnas län	174	*	*	*
Bollebygds kommun	Västra Götalands län	174	*	139	*
Motala kommun	Östergötlands län	176	70	35	*
Hofors kommun	Gävleborgs län	177	*	116	*
Hagfors kommun	Värmlands län	178	158	152	173
Vaxholms stad	Stockholms län	179	*	116	*
Överkalix kommun	Norrbottnens län	180	*	*	*
Bjurholms kommun	Västerbottens län	180	*	80	*
Burlövs kommun	Skåne län	180	*	*	157
Hedemora kommun	Dalarnas län	183	*	*	167
Åtvidabergs kommun	Östergötlands län	183	*	*	108
Arvidsjaurs kommun	Norrbottnens län	185	*	123	157
Lessebo kommun	Kronobergs län	186	123	85	113

* Deltog ej

Metod för rankning

Kommunernas svar har betygssatts och utifrån betygen har en rangordning gjorts. En kommun som har fått bra betyg behöver inte nödvändigtvis vara en kommun som i alla avseenden har ett väl utvecklat arbete med kvinnofrid. Betygen fungerar dock som en indikator på i vilken utsträckning en kommun använder sig av olika styrmedel, policies och insatser för att motverka mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

Kommuner som svarat på färre än tolv frågor har tagits bort ur rangordningen, men deras svar ingår i redovisningen av svaren på respektive fråga i rapporten. Maxbetyg på ett enskilt svarsalternativ är fyra poäng. Minimipoäng på respektive fråga är noll poäng och de kommuner som helt låtit bli att svara på en fråga har också fått noll poäng för den frågan. De kommuner som svarat på alla 33 poänggivande delfrågor får sin totala poäng dividerad med 33.

De kommuner som har uppgett att det inte har någon kvinnofridssamordnare och därmed inte kan svara på den uppföljande frågan om samordnarens placering i organisationen har fått sina poäng dividerade med 32.

Betygskriterier

1. Vilka av följande funktioner har kommunen inom området mäns våld mot kvinnor/våld i nära relationer?

Kvinnofridsteam 2p

Projektanställd kvinnofridssamordnare (arbetar i första hand övergripande) 2p

Tillsvidareanställd kvinnofridssamordnare (arbetar i första hand övergripande) 3p

Kvinnofridshandläggare (arbetar i första hand med enskilda ärenden) 1p

2. På vilken nivå inom kommunen är kvinnofridssamordnaren placerad?

Kommunövergripande nivå 4p

Förvaltningsnivå (Socialförvaltning eller motsvarande) 2p

Enhetsnivå 1p

3. Vad av följande gäller för kommunens arbete med mäns våld mot kvinnor/våld i nära relationer?

Det finns mätbara mål för arbetet 2p

Det finns en politiskt beslutad handlingsplan eller motsvarande 1p

Det finns öronmärkta medel avsatta för kommunens eget arbete 2p

Intern utvärdering av kommunens arbete inom området har gjorts under de senaste två åren för att utveckla verksamheten 2 p

4. Finns skriftliga överenskommelser mellan socialnämnden och lokal eller närliggande ideell jour av följande typ?

Poäng ges för kvinnojour respektive tjej- eller ungdomsjour.

Ja, och finansiering finns inskrivet i överenskommelsen 3p

Ja, överenskommelse finns men finansiering finns INTE inskrivet 1p

Nej, ingen skriftlig överenskommelse finns 0p

5. För hur långa perioder tar kommunen inriktningsbeslut eller motsvarande om finansiering till ideella kvinnojourer och tjej- eller ungdomsjourer? Poäng ges för kvinnojour respektive tjej- eller ungdomsjour.

Mindre än 1 år 0p

1 år 1p

2 år 3p

3 år eller längre 4p

Kommunen finansierar ingen jour av denna typ 0p

6. Har ni under de senaste två åren, utifrån egna eller andras underlag, analyserat förekomsten av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer i kommunen?

Ja 2p

Nej 0p

7. På vilket sätt erbjuder kommunen skyddat boende till våldsutsatta kvinnor?

1p per sätt. 0p om kommunen inte erbjuder skyddat boende.

- 8. Har kommunen beredskap (genom egen eller annans verksamhet) att ge stöd och skydd som beaktar särskilda behov för följande personer?**
Kvinnor med funktionsnedsättning 1p
LHBTQ-personer 1p
Kvinnor över 65 år 1p
Kvinnor utan permanent uppehållstillstånd, såsom asylsökande, papperslösa 1p
Personer utsatta för hedersrelaterat våld 1p
Barn som upplevt våld 1p
Kvinnor med missbruk 1p
- 9. Ger kommunen våldsutsatta vuxna stöd i att få tillgång till permanent bostad?**
Ja 3p Nej 0p
- 10. Har kommunen under de senaste två åren genomfört regelbundna aktiviteter med syfte att förändra attityder och värderingar kring genus och våld?**
Ja 3p Nej 0p
- 11. Genomför kommunen särskilda åtgärder för att motivera förövare till deltagande i beteendeförändrade insatser?**
Ja, och en modell används för detta 3p
Ja, men någon modell används inte 2p
Nej 0p
- 12. Har kommunen en aktuell skriftlig och på ledningsnivå beslutad rutin för att säkra skolgången för barn i skyddat boende?**
Ja 3p Nej 0p
- 13. Under vilka förutsättningar beviljar ni insatser till barn under 18 år som upplevt våld mot närstående och som har två vårdnadshavare?**
Insats ges endast om båda vårdnadshavarna godkänner 0p
Insats ges även om bara en vårdnadshavarna godkänner 2p
- 14. Har kommunen en vägledning eller motsvarande för att rutinmässigt ställa frågor om våld inom socialtjänstens verksamheter?**
Ja 3p Nej 0p
- 15. Säkerställer kommunen att alla medarbetare på socialtjänsten har grundläggande kunskaper om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer?**
Ja 3p Nej 0p
- 16. Har handläggare som utreder behov hos våldsutsatta vuxna och barn som upplevt våld och förövare gått fördjupande utbildningar om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer?**
Ja, samtliga handläggare 3p
Ja, men inte alla handläggare 2p
Nej 0p
- 17. Har socialchef eller motsvarande gått utbildning kring mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer?**
Ja, fördjupad utbildning 3p
Ja, grundläggande utbildning 2p
Nej 0p

Manifest

Sverige är ett av världens minst ojämställda länder.

Ändå är mäns våld mot kvinnor ett av våra största samhällsproblem. Tusentals kvinnor och barn söker skydd på landets kvinnojourer varje år. Varje dag sker runt 100 våldtäkter. Vart tionde barn tvingas uppleva pappas våld mot mamma. Över hela världen är mäns våld ett hinder för kvinnor och barns mänskliga rättigheter.

Unizons medlemmar stöttar, skyddar, förebygger och påverkar. Jourerna kämpar för kvinnors och barns rättigheter varje dag. Allt utifrån en kunskap om våld, genus och makt.

Vi som arbetar med våldets konsekvenser ser möjligheterna att förebygga. Vi tror på att bryta kopplingen mellan manlighet och våld. Vi vill se en värld där varje individ får växa upp fri från stereotypa föreställningar om kön. Vi vet att arbetet mot mäns våld mot kvinnor går hand i hand med arbetet för jämställdhet.

Vi tror på att vända på perspektiven, kliva in på nya arenor och synliggöra att mäns våld mot kvinnor inte är en isolerad fråga. Överallt i samhället finns anhöriga, kollegor, chefer, ideellt aktiva, politiker och många fler med makt att göra skillnad. Alla vinner på ett jämställt samhälle fritt från våld, och alla behövs i arbetet för att uppnå det. Unizon utmanar var och en att börja med sig själv och sitt närmaste sammanhang.

Unizon samlar kvinnojourer, tjejjourer, ungdomsjourer och jourer mot sexuella övergrepp. Medlemmarna är förbundets förankring i verkligheten och i vardagen. Genom att vara en unison röst för jourerna kan vi hjälpa våldsutsatta kvinnor och barn att bli hörda. Tillsammans skapar vi **ett jämställt samhälle fritt från våld.**

I Kvinnofridsbarometern 2021 undersöker Unizon för fjärde gången kommunernas ambitionsnivå och verksamhet i arbetet mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Vi har rankat kommunerna och skickar med en lista på uppmaningar för ett bättre kvinnofridsarbete.

Undersökningen omfattar rutiner och handlingsplaner, utbildning och mandat, samt hur kvinnofridsarbetet är organiserat. Vi tittar också på faktisk verksamhet; stöd och skydd för våldsutsatta kvinnor och barn, förebyggande arbete, såväl som insatser riktade till förövare.

Mäns våld pågår dagligen ute i landets 290 kommuner. I varenda kommun, från Kiruna i norr till Trelleborg i söder, finns det män som hotar, kränker och misshandlar kvinnor i sin närhet. I varenda kommun finns hem i vilka barn tvingas uppleva pappas våld mot mamma.

Vår förhoppning är att Kvinnofridsbarometern 2021 ska vara till hjälp för att synliggöra både förbättringsområden och goda exempel för att kommunerna ska uppfylla det nationella politiska målet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Unizon samlar över 130 kvinnojouer, tjejjourer, ungdomsjouer och jourer mot sexuella övergrepp. Tillsammans arbetar vi för ett jämställt samhälle fritt från våld.

www.unizonjourer.se